

LEIDRAAD

Code Publieksreclame Geneesmiddelen	3
Code Publieksreclame Medische Zelfzorg Hulpmiddelen	13
Code Aanprijzing Gezondheidsproducten	21
Indicatieve Lijst Gezondheidsaanprijzingen	29
Richtsnoerdocument	59
Sunshinevoorbeelden	75
Technische Claims	91
Beautyclaims	93

CODE PUBLIEKSRECLAME GENEESMIDDELEN (CPG) 2019

1. In deze Code wordt verstaan onder:

Publieksreclame: reclame voor een geneesmiddel die, gezien haar inhoud en de wijze waarop zij wordt geuit, kennelijk ook voor anderen dan beroepsbeoefenaren, zijnde artsen, apothekers, tandartsen, verloskundigen, verpleegkundigen en drogisten, is bestemd.

2. Onder het bereik van deze Code vallen niet:

- de bijsluiter en de etikettering;
- een brief of een e-mailbericht ter inwilliging van een verzoek om informatie over een geneesmiddel;
- informatie betreffende gezondheid of ziekte bij de mens.

Toelichting:

De etikettering, bijsluiter en buitenverpakking zijn de wettelijk voorgeschreven en door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) getoetste en goedgekeurde informatie. Zij kunnen daarom in het kader van deze code of het toezicht nimmer ter discussie worden gesteld.

3. Publieksreclame voor geneesmiddelen is **verboden**:

- a. indien deze uitsluitend op recept ter hand mogen worden gesteld;
- b. indien deze zonder recept ter hand mogen worden gesteld en middelen bevatten als bedoeld in lijst I of II van de Opiumwet;
- c. indien de reclame-uiting niet is voorzien van een geldig toelatingsnummer afgegeven door de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen (KOAG), op grond van haar statuten.

Toelichting:

Volgens de Geneesmiddelenwet mag er voor alle niet-receptplichtige geneesmiddelen publieksreclame worden gemaakt, ongeacht de verkrijgbaarheid. Dat geldt dus niet alleen voor de UAD (Uitsluitend Apotheek en Drogist)- en AV (Algemene Verkoop)-geneesmiddelen, maar ook voor de zelfzorggeneesmiddelen uit de UA (Uitsluitend Apotheek)-categorie. Onderdeel b) is in navolging van de Geneesmiddelenwet toegevoegd. Onderdeel c) maakte voorheen deel uit van de bijzondere reclamecode sub a.

4. Het is verboden reclame te maken voor geneesmiddelen waarvoor de wettelijk vereiste **handelsvergunning** niet is afgegeven.

5. Reclame voor **homeopathische geneesmiddelen** zonder goedgekeurde therapeutische indicaties mag niet.

Toelichting:

Bij homeopathische geneesmiddelen die door het CBG op basis van artikel 42, lid 3 van de Geneesmiddelenwet zijn geregistreerd, ontbreekt een therapeutische indicatie. Anders dan voor de homeopathische geneesmiddelen die op basis van artikel 42, lid 4 van de Geneesmiddelenwet met therapeutische indicatie zijn geregistreerd, is een bijsluiter niet verplicht voor deze 'klassieke homeopathica'. Deze homeopathica zijn om deze redenen niet geschikt om geheel op eigen gezag te worden gebruikt. Reclame is daarom voor die producten niet mogelijk.

6. Reclame mag niet in strijd zijn met de **SmPC**-tekst uit het registratiedossier van het geneesmiddel. Evenmin mag het in strijd zijn met de informatie in de **bijsluiter** en op de **verpakking**.

Toelichting:

De SmPC-tekst is de door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen goedgekeurde samenvatting van het registratiedossier. De voor de praktijk relevante klinische en farmaceutische kenmerken van het geneesmiddel staan in dat document beschreven. De therapeutische eigenschappen die in de reclame-uiting aan het geneesmiddel worden toegeschreven, dienen in overeenstemming te zijn met de SmPC-tekst. Dat wil niet zeggen dat de indicaties letterlijk moeten worden overgenomen zoals ze in de SmPC-tekst staan beschreven. De SmPC-tekst is immers niet in gebruikerstaal geschreven. In de door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen goedgekeurde bijsluiter en verpakkingstekst is dat omgezet in een voor de leek begrijpelijke taal.

Het niet in strijd mogen zijn met de SmPC-tekst geldt ook indien er in wetenschappelijke literatuur andere inzichten zijn gepubliceerd. Pas wanneer het College die nieuwe eigenschappen in de SmPC-tekst heeft geaccepteerd, mogen ze in een reclame-uiting worden genoemd.

Eigenschappen van het geneesmiddel die niet direct verband houden met de therapeutische werking, zijn in beginsel niet beschreven in de SmPC-tekst. Indien men dergelijke eigenschappen in een reclame-uiting wil vermelden, dienen die aannemelijk te zijn en nimmer strijdig te zijn met de SmPC-teksten. Voorbeelden zijn: 'gemakkelijk te slikken tablet', 'met tijmsmaak' of 'smeert gemakkelijk uit'.

7. Reclame die het **rationeel gebruik** van een geneesmiddel niet bevordert, is verboden. Het is daarom verboden om:
- gratis monsters van geneesmiddelen te verstrekken;
  - directe of indirecte prijsaanbiedingen te doen, waardebonnen uit te geven of 'refund acties' te houden;
  - bij prijsvragen, wedstrijden en attenties de aankoop van het geneesmiddel als voorwaarde te stellen.

Toelichting:

Het beschikbaar stellen van een “attentie” is uitsluitend toegestaan indien er geen aankoopverplichting bestaat en in de tekst bij de desbetreffende aanprijzing in een leesbare letter “geen aankoopverplichting” is opgenomen. Deze tekst dient ook aan deze Code te voldoen.

In een uiting waarin zowel geneesmiddelen als gezondheidsproducten worden gepresenteerd, dient expliciet te worden vermeld dat “geen aankoopverplichting” geldt voor alle in de uiting genoemde geneesmiddelen.

Prijsaanbiedingen zoals “van/voor, 4 halen 3 betalen, bij ons voor ...”, of die de suggestie van een prijsaanbieding wekken door bijvoorbeeld de prijs van het geneesmiddel groot af te beelden of vooraf te laten gaan door “slechts”, zijn in strijd met het beginsel van dit artikel. Ze kunnen de consument aanzetten tot onnodig gebruik van het betreffende product of de aanschaf van grotere hoeveelheden dan noodzakelijk is. Het bovenstaande geldt niet alleen voor een specifiek geneesmiddel, maar ook voor categorieën, zoals geneesmiddelen van een bepaalde fabrikant of middelen tegen een bepaalde kwaal.

Algemene (prijs)aanbiedingen van een winkelassortiment, zoals spaarsystemen of een bepaalde korting op het totale assortiment zijn toegestaan. Daarbij hoeft derhalve geen uitzondering te worden gemaakt voor geneesmiddelen. Dit wordt niet beschouwd als aansporing tot extra aankoop c.q. hoger gebruik van een bepaald geneesmiddel of groep van geneesmiddelen.

De verkoopprijs van een geneesmiddel mag uitsluitend op een niet opvallende wijze afgebeeld worden. Als criterium van de prijsgrootte wordt gehanteerd dat de prijsvermelding niet groter mag zijn dan de naam van het geneesmiddel. Het groot afbeelden van de prijs komt neer op een indirecte prijsaanbieding.

8.1. Reclame bevat tenminste:

- a. de naam van het geneesmiddel;
- b. de generieke naam van de werkzame stof indien het geneesmiddel slechts één werkzaam bestanddeel bevat;
- c. de indicaties en contra-indicaties;
- d. een uitdrukkelijk verzoek om de bijsluiter c.q. de tekst op de buitenverpakking te lezen.

Toelichting:

Onder de naam van het geneesmiddel wordt de in het register ingeschreven naam verstaan die meestal bestaat uit een merknaam met toevoeging van toedieningsvorm of sterkte.

Reclame bevat tenminste de belangrijkste therapeutische indicatie(s) en contra-indicaties. Voor de aankoopbeslissing is het immers noodzakelijk te weten waarvoor het geneesmiddel kan worden

gebruikt en door wie het niet mag worden gebruikt. Dit sluit aan op de voor zelfzorggeneesmiddelen bestaande wettelijke verplichting om op de buitenverpakking de indicaties en contra-indicaties te vermelden. In reclame-uitingen dient naar die gebruiksinstructie te worden verwezen.

- 8.2. In afwijking van lid 1 behoeft de **generieke naam van de werkzame stof** in radioreclame niet te worden genoemd.

Toelichting:

Een ingewikkelde generieke naam kan in radioreclame leiden tot strijdigheid met artikel 10 van de Nederlandse Reclame Code.

- 8.3. Bij **homeopathische geneesmiddelen** komt in de **geregistreerde indicatie** nadrukkelijk tot uiting dat het een homeopathisch geneesmiddel betreft. Dat dient daarom in alle reclame-uitingen, behalve radioreclame, naar voren te worden gebracht.
- 8.4. Bij **traditionele kruidengeneesmiddelen** dient duidelijk te worden vermeld dat het om een traditioneel kruidengeneesmiddel gaat en dat de indicaties uitsluitend gebaseerd zijn op een reeds lang bestaand gebruik.
- 8.5. In de aanprijzing van homeopathische geneesmiddelen hoeft, wanneer het gaat om een oertinctuur of een enkelvoudige verdunning, in afwijking van het eerste lid sub b, de werkzame stof niet te worden vermeld.
- 8.6. In afwijking van lid 1 sub c en d kan in **media met beperkingen in ruimte of tijd** in plaats van de contra-indicaties de vermelding "Lees voor het kopen de aanwijzingen op de verpakking" worden opgenomen als de consument hierdoor niet wordt misleid. Indien op de buitenverpakking de volledige gebruiksaanwijzingen staan vermeld, of een aansporing om voor gebruik de bijsluiter te lezen is, dan is tevens aan het gestelde in lid 1 sub d voldaan.

Toelichting:

Onder media met beperkingen worden bijvoorbeeld radio- en tv-reclame verstaan. Aangezien die contra-indicaties op de buitenverpakking staan vermeld, wordt de consument met een uitdrukkelijke aansporing om die voor het kopen te lezen ook aangespoord zich ervan te vergewissen of het geneesmiddel geschikt is om door hem te worden gebruikt.

Indien er bij een geneesmiddel contra-indicaties bekend zijn, dienen alleen de belangrijkste in een schriftelijke reclame-uiting opgenomen te worden (toelichting artikel 8.1).

Heel specifieke kleine patiëntengroepen worden bekend geacht met bepaalde contra-indicaties van werkzame stoffen (zoals bijv. bij "nier- en leverinsufficiëntie"). Vermelding is in dat geval niet

nodig. Dit geldt niet voor o.a. “patiënten die antistollingsmiddelen gebruiken” en “maagpatiënten”.

De contra-indicatie “overgevoeligheid voor één van de bestanddelen” hoeft niet vermeld te worden. Dit geldt ook voor de contra-indicatie “overgevoeligheid voor de werkzame bestanddelen” mits uit de overige tekst duidelijk blijkt welke werkzame stoffen het geneesmiddel bevat (bijv. packshot waarop de werkzame stoffen leesbaar zijn weergegeven).

Voor vormen van reclame die te vluchtig of te klein worden geacht om contra-indicaties duidelijk te laten overkomen (bijv. wobblers) geldt dat de standaardzin “lees voor gebruik de bijsluiter” vervangen dient te worden door ‘lees voor het kopen de aanwijzingen op de verpakking’. De vermelding van contra-indicaties kan dan achterwege blijven.

Alle verplichte vermeldingen op grond van artikel 8 dienen duidelijk leesbaar te zijn. Voor televisiecommercials geldt dat deze zolang in beeld moeten zijn dat ze hardop door de consument moeten kunnen worden voorgelezen.

- 8.7. In afwijking van lid 1 sub a t/m d behoeft reclame alleen de naam van het geneesmiddel en, wanneer deze bestaat, de generieke naam te betreffen, indien het enige doel is om de naam of het handelsmerk in **herinnering** te brengen.

Toelichting:

Dat het enige doel van deze herinneringsreclame het in herinnering brengen van de naam mag zijn, wil nog niet zeggen dat die vorm van reclame uitsluitend uit de naam mag bestaan. Aanduidingen die de herinneringswaarde kunnen versterken, zoals “dat is vertrouwd” zijn geheel in overeenstemming met dat doel. Zodra er echter toepassingsmogelijkheden of andere producteigenschappen worden aangegeven, is van uitsluitend herinneringsreclame geen sprake meer.

Herinneringsreclame voor een zelfzorggeneesmiddel met dezelfde merknaam als een receptplichtig geneesmiddel kan strijdig zijn met artikel 3.a.

9. Reclame voor een geneesmiddel dient een objectieve voorstelling van zaken te geven en mag niet **misleiden**.

Toelichting:

Reclame voor een geneesmiddel moet waarheidsgetrouw zijn, mag de eigenschappen ervan niet overdrijven en mag niet, direct of indirect, aanzetten tot onnodig of overdadig gebruik van dat geneesmiddel. Derhalve zijn claims als ‘beste’ niet toegestaan.

10. Reclame mag niet op schrikwekkende of misleidende wijze gebruik maken van **uitbeeldingen** van veranderingen van het menselijk lichaam ten gevolge van een ziekte of letsel of van de werking van het geneesmiddel in het menselijk lichaam.

11. Reclame is zodanig weergegeven dat de boodschap als reclame overkomt bij het publiek, en voor het publiek volstrekt duidelijk is dat het om een **geneesmiddel** gaat. Het geneesmiddel mag zich niet gelijkstellen met een voedingsmiddel, cosmetisch product of ander consumptiegoed.

Toelichting:

Bij gelijktijdige aanprijzing van geneesmiddelen met een voedingsmiddel of gezondheidsproduct, medisch (zelfzorg) hulpmiddel, cosmetisch product of ander consumptiegoed dienen deze apart gepositioneerd te zijn en het dient duidelijk te zijn welke claim op welk product betrekking heeft. Daarnaast dient bij het geneesmiddel expliciet te worden vermeld dat het om een “geneesmiddel” gaat, bij het gezondheidsproduct dat het om een “gezondheidsproduct” en bij een medisch zelfzorg hulpmiddel om een “medisch hulpmiddel” gaat.

12. Reclame voor geneesmiddelen mag de vergoedingsstatus niet vermelden.

Toelichting:

Zou de vergoedingsstatus aangeprezen worden, dan wordt gestimuleerd om het product niet zelf aan te schaffen, maar voor te laten schrijven.

13. Reclame mag niet vermelden dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen de indruk wekken dat het gebruik van het geneesmiddel een **geneeskundig onderzoek of een medische behandeling overbodig** maakt of die ontmoedigen.

Toelichting:

Verboden zijn daarom:

- *vermeldingen waaruit zou blijken dat een medisch onderzoek of chirurgische ingreep overbodig is;*
- *het aanbieden van een persoonlijke diagnose, advies, recept of behandeling per brief op afstand.*

14. Verboden zijn suggesties die de indruk wekken dat:

- de **normale goede gezondheid** kan worden aangetast wanneer het geneesmiddel niet wordt gebruikt;
- de normale goede gezondheid van een persoon door het gebruik van het geneesmiddel kan worden verbeterd.

15. Reclame mag geen vermeldingen bevatten die, door beschrijving of gedetailleerde presentatie van een ziektegeschiedenis, zou kunnen leiden tot een verkeerde zelfdiagnose en ook niet op misleidende wijze verwijzen naar **genezenverklaringen**.

16. **Testimonials** dienen een juiste weergave te zijn van de gebruikerservaring.

17. Reclame mag niet direct of indirect een **aanbeveling** bevatten van **wetenschapsbeoefenaren, beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg of bij het publiek bekende personen** die door hun bekendheid en reputatie het gebruik van geneesmiddelen zouden kunnen stimuleren.

Toelichting:

Beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg zijn in dit verband artsen, apothekers, drogisten, verloskundigen, verpleegkundigen en tandartsen. De achtergrond van deze bepaling is dat het publiek een speciaal vertrouwen in wetenschappers en beroepsbeoefenaren heeft waardoor een aanbeveling door hen onevenredig veel gewicht krijgt.

Een indirecte aanbeveling kan bestaan uit het vermelden of afbeelden van sterk met hen geassocieerde zaken (bijvoorbeeld witte jassen of het esculaapteken), de aanduiding van de instellingen waar zij werkzaam zijn (universiteit, kliniek, instituut, laboratorium, etc.) of het soort werk dat zij verrichten (onderzoek, diagnose stellen).

Het is daarmee niet zo dat die aan wetenschappers en beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg gerelateerde zaken nimmer in publieksreclame mogen voorkomen. Het gaat immers om de verwijzing naar een aanbeveling. Van een dergelijke verwijzing is bijvoorbeeld geen sprake als gesteld wordt dat uit "onderzoek" is gebleken dat X% van de bevolking wel eens last van klacht Y heeft. Ook voor nieuwe zelfzorggeneesmiddelen is bij de vermelding dat het geneesmiddel nu ook zonder recept verkrijgbaar is, geen sprake van strijdigheid met de strekking van deze bepaling.

Bij 'bij het publiek bekende personen' gaat het om personen die weliswaar zelf geen wetenschapper of beroepsbeoefenaar zijn, maar wel een zeker vertrouwen van het publiek genieten, bijvoorbeeld acteurs die bekend zijn van een bepaalde doktersrol of personen met veel autoriteit en gezag.

18. Reclame mag niet stellen of suggereren dat geneesmiddelen **veilig** zijn. Het woord 'veilig' en de veiligheid van het geneesmiddel in een relevante context mag echter wel worden toegelicht wanneer deze relevante context duidelijk wordt vermeld.

Toelichting:

Wel zou gebruik gemaakt kunnen worden van "gerust gevoel", mits relevant.

19. Reclame mag niet vermelden of suggereren dat de veiligheid of de werkzaamheid van het geneesmiddel te danken is aan het feit dat het "**natuurlijk**" of van "natuurlijke oorsprong" is, tenzij dat bewezen juist en relevant onderscheidend van soortgelijke producten is.
20. Reclame mag niet vermelden dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen de indruk wekken dat het geneesmiddel **geen bijwerkingen** heeft. De afwezigheid van een specifieke voor de gebruiker herkenbare bijwerking mag worden genoemd.

Toelichting:

Een specifieke bijwerking waarvan de afwezigheid voor de potentiële gebruiker relevant kan zijn, betreft een bijwerking die bekend is van andere geneesmiddelen in dezelfde productgroep. Die bijwerkingen dienen dan wel klinisch relevant te zijn, hetgeen tot uiting komt in de vermelding ervan in de SmPC-tekst van die andere geneesmiddelen. Voor de herkenbaarheid geldt ook als criterium dat de gebruiker het als hinderlijk ervaart, dus bijvoorbeeld geen onmerkbare veranderingen in bloedspiegels.

21. Reclame mag niet uitsluitend of voornamelijk gericht zijn op **kinderen**.

Toelichting:

Onder "gericht zijn op kinderen" wordt verstaan het aansporen van kinderen om het geneesmiddel te kopen of te gebruiken of kinderen aanzetten hun ouders/verzorgers tot de aankoop ervan te overreden. Reclame voor de toepassing van geneesmiddelen bij kinderen zal met name op hun ouders/verzorgers gericht moeten zijn. Onder kinderen worden personen verstaan van 12 jaar en jonger. Op tieners en adolescenten heeft deze bepaling dus geen betrekking. Overigens blijven de bepalingen in de Kinderen en Jeugd Reclamecode (KJC) onverminderd van toepassing.

22. De therapeutische indicatie dient in reclame voor geneesmiddelen als primaire gebruiksreden naar voren te komen. **Secundaire eigenschappen** van het geneesmiddel mogen niet als primaire aankoopredenen worden gebruikt.

Toelichting:

Onder secundaire eigenschappen worden andere dan de geregistreerde therapeutische eigenschappen bedoeld. Het onderscheid tussen geneesmiddelen en andere producten is de therapeutische werking. Dat dient primair de gebruiksreden te zijn. Andere producteigenschappen zijn ondergeschikt aan die therapeutische werking, maar kunnen voor de gebruiker wel van belang zijn. De smaak van het geneesmiddel is daar een voorbeeld van. Het vermelden van de smaak als productvoordeel dient echter te geschieden op een manier die het ondergeschikt maakt aan de therapeutische eigenschappen. Anders bestaat er risico van misbruik of misverstand omtrent de aard van het product (zie ook artikel 11).

Andere secundaire eigenschappen die een productvoordeel kunnen vormen, zijn bijvoorbeeld gebruiksgemak en absorptiesnelheid. Afgezien van het feit dat deze niet in strijd met de SmPC-tekst mogen zijn (zie artikel 6) kunnen deze productvoordelen ook alleen op een manier naar voren worden gebracht die ondergeschikt is aan de therapeutische eigenschappen.

23. Reclame mag geen **garantie** geven over de werking.

Toelichting:

Het gebruik van bijvoorbeeld: “blijvend resultaat en “werkzaamheid gegarandeerd” mag niet.

24. Reclame mag niet vermelden dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen de indruk wekken dat de werking **beter is dan of gelijk is aan** de werking van een ander geneesmiddel dan wel een andere geneeskundige behandeling.

Toelichting:

De volgende reclame-uitingen mogen niet:

- *reclame-uitingen waarin gesteld wordt dat een geneesmiddel een werkzame stof niet bevat die wel gebruikt wordt in andere geneesmiddelen;*
- *reclame-uitingen waarin ontevredenheid wordt geuit over concurrerende producten;*
- *reclame-uitingen waarin een geneesmiddel als uniek wordt aangeduid, tenzij er wordt aangegeven welke eigenschap uniek is en indien dat ook aantoonbaar juist en significant afwijkend is van vergelijkbare geneesmiddelen.*

25. Elke impliciete of expliciete **vergelijking** met andere geneesmiddelen moet aantoonbaar juist zijn en mag geen afbreuk doen aan de waarde van andere stoffen of preparaten. Voor vergelijkingen gelden voorts de volgende voorwaarden:

- geen gebruik van merknamen;
- het moeten vergelijkbare producten betreffen;
- de vergelijking moet op alle relevante eigenschappen betrekking hebben.

26. In publieksreclame mogen geneesmiddelen in ieder geval niet langer dan 2 jaar na introductie als **nieuw** worden aangeduid.

27. Reclame mag niet appelleren aan gevoelens van **angst**.

28. Reclame dient in een voor de leek **begrijpelijke taal** te zijn gesteld. Medische en wetenschappelijke terminologie moet worden vermeden, teneinde verwarring of onduidelijkheid te voorkomen.

29. Reclame dient zowel qua tekst als qua presentatie te voldoen aan de geldende normen van **smaak en fatsoen**. Deze normen dienen zowel ten aanzien van het publiek als ten aanzien van de branche in acht te worden genomen.

CODE PUBLIEKSRECLAME MEDISCHE ZELFZORG HULPMIDDELEN

1. In deze Code wordt verstaan onder:

- a. **Medisch zelfzorg hulpmiddel:** medisch hulpmiddel in een farmaceutische verschijningsvorm met een fysische werking, voor zover dat is bestemd om zonder tussenkomst van een beroepsmatig optredende zorgverlener door het publiek zelf te worden gebruikt.

Toelichting:

Uit bovenstaande definitie is duidelijk, dat in-vitro diagnostische hulpmiddelen niet onder de Code vallen. De Code ziet op medische hulpmiddelen in een farmaceutische verschijningsvorm (vloeistoffen, capsules, tabletten, crèmes, zalven, shampoos, lotions, sprays, poeders etc.) met een fysische werking. Dat werkingsmechanisme onderscheidt medische hulpmiddelen van geneesmiddelen. Die hebben namelijk een farmacologisch, metabolisch of immunologisch effect.

- b. **Reclame:** reclame in de zin van artikel 1 van de Nederlandse Reclame Code voor een medisch zelfzorg hulpmiddel zoals gedefinieerd in deze Code die, gezien haar inhoud en de wijze waarop zij wordt geuit, kennelijk ook voor anderen dan beroepsbeoefenaren, zijnde artsen, apothekers, tandartsen, verloskundigen, verpleegkundigen en drogisten, is bestemd.

2. Onder het bereik van deze Code vallen niet de wettelijk voorgeschreven gegevens in de etikettering en gebruiksaanwijzing.

Toelichting:

De etikettering, gebruiksaanwijzing en buitenverpakking zijn dragers van reclame. De Code is derhalve daarop van toepassing. Bepaalde daarop vermelde gegevens zijn wettelijk vereist. Zij kunnen daarom in het kader van deze Code of het toezicht nimmer ter discussie worden gesteld.

3. De **Reclame Code Commissie** houdt rekening met een geldig toelatingsnummer afgegeven door de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen (KOAG), op grond van haar statuten.

Toelichting:

Alle uitingen voor medische zelfzorg hulpmiddelen (inclusief verpakkingen en gebruiksaanwijzingen) kunnen een toelatingsnummer verkrijgen. Voor de verpakking en de gebruiksaanwijzing van een medisch zelfzorg hulpmiddel ingedeeld in risicoklasse 1 geldt als extra eis ten behoeve van een geldig toelatingsnummer dat de 'CE Check' dient te zijn doorlopen. De CE-check is een check door een deskundige op de plausibiliteit van:

- *De wettelijke status van het product als medisch hulpmiddel;*
- *De door de fabrikant aangegeven classificatie als klasse I;*
- *De wettelijk verplichte klinisch, wetenschappelijke onderbouwing van de claims.*

4. Het is verboden reclame te maken voor medische zelfzorg hulpmiddelen die **niet voldoen aan de wettelijk eisen** van de Wet op de Medische Hulpmiddelen en het Besluit Medische hulpmiddelen.
5. Reclame is alleen toegestaan voor de zelfzorg van indicaties die **zonder tussenkomst van een arts** door de gebruiker zelf kunnen worden vastgesteld dan wel een keer door een arts zijn vastgesteld of als aanvullende zelfzorg voor indicaties die door een arts zijn vastgesteld en met andere middelen worden behandeld.
6. Reclame mag niet in strijd zijn met de informatie op de **verpakking en in de bijgesloten gebruiksaanwijzing**.

Toelichting:

Reclame heeft een ander doel dan gebruiksinstructies. Beide zijn daarom verschillend van aard. Zij kunnen echter niet tegenstrijdig zijn, omdat er dan bij de consument verkeerde verwachtingen worden gewekt, of er anderszins sprake kan zijn van strijdigheid met artikel 4 van deze Code.

7. Het is verboden **de mate of de snelheid van het gewichtsverlies** die men per tijdseenheid zou kunnen afvallen te vermelden bij medische zelfzorghulpmiddelen bestemd voor gewichtsbeheersing en/of vermagering. Evenmin mag een wedstrijdelement voorkomen.

Toelichting:

De vermelding van de gewichtseenheid per tijdseenheid is niet toegestaan, omdat daarmee de indruk wordt gewekt dat dit effect zich altijd, bij iedereen en in die mate voordoet.

- 8.1 Reclame bevat tenminste:
  - a) de naam van het medisch zelfzorg hulpmiddel;
  - b) de vermelding "medisch hulpmiddel";
  - c) de belangrijkste gebruiksdoeleinden en de situaties waarin het gebruik wordt ontraden;
  - d) een uitdrukkelijk verzoek om de gebruiksaanwijzing te lezen.

Toelichting:

Het dient duidelijk te zijn dat het een medisch hulpmiddel betreft.

Reclame bevat tenminste de belangrijkste gebruiksdoeleinden en de situaties waarin het gebruik wordt ontraden. Voor de aankoopbeslissing is het immers noodzakelijk te weten waarvoor het medisch zelfzorg hulpmiddel kan worden gebruikt en door wie het niet mag worden gebruikt. Dit sluit aan op de voor zelfzorggeneesmiddelen verlangde vermelding van de belangrijkste therapeutische indicaties en contra-indicaties. De situaties waarin het gebruik wordt ontraden, komen daarbij overeen met de contra-indicaties. In reclame-uitingen dient naar die gebruiksinstructie te worden verwezen. Alle verplichte vermeldingen op grond van artikel 8 dienen duidelijk leesbaar te zijn. Voor televisiecommercials geldt dat deze zolang in beeld moeten zijn dat ze hardop door de consument moeten kunnen worden voorgelezen.

- 8.2 In afwijking van lid 1 behoeven de situaties waarin het gebruik van het medisch zelfzorg hulpmiddel wordt ontraden in media met **beperkingen qua ruimte of tijd** niet te worden vermeld als de consument hierdoor niet wordt misleid.

Toelichting:

Onder media met beperkingen worden bijvoorbeeld radio- en tv-reclame verstaan. Aangezien die informatie in de gebruiksaanwijzing staat vermeld, wordt de consument met een uitdrukkelijke aansporing om die te lezen ook aangespoord zich ervan te vergewissen of het medisch zelfzorg hulpmiddel geschikt is om door hem te worden gebruikt. Deze aansporing dient duidelijk leesbaar of hoorbaar te zijn. Voor televisiecommercials geldt dat deze zolang in beeld moet zijn dat ze hardop door de consument moet kunnen worden voorgelezen.

- 8.3 In afwijking van lid 1 sub a t/m d behoeft reclame alleen de naam van het medisch zelfzorg hulpmiddel te bevatten, indien het enige doel is om de naam of het handelsmerk in **herinnering** te brengen.

Toelichting:

Herinneringsreclame heeft als enige doel om de naam in herinnering te brengen en bestaat in de regel uitsluitend uit het vermelden van de naam in de uiting. Aanduidingen die de herinneringswaarde kunnen versterken, zoals bijvoorbeeld "dat is vertrouwd" zijn geheel in overeenstemming met dat doel. Zodra er echter toepassingsmogelijkheden of andere producteigenschappen worden aangegeven, is van uitsluitend herinneringsreclame geen sprake meer.

9. Reclame voor een medisch zelfzorg hulpmiddel dient een objectieve voorstelling van zaken te geven en mag niet **misleiden**.

Toelichting:

Reclame voor een medisch zelfzorg hulpmiddel moet waarheidsgetrouw zijn en mag de eigenschappen ervan niet overdrijven. Voorts zijn claims als 'beste' niet toegestaan, omdat deze vrijwel nooit aantoonbaar juist zijn.

10. Reclame mag niet op schrikwekkende of misleidende wijze gebruik maken van **uitbeeldingen** van veranderingen van het menselijk lichaam ten gevolge van een ziekte of letsel of van de werking van het medisch zelfzorg hulpmiddel in het menselijk lichaam.

Toelichting:

Reclame voor medische zelfzorg hulpmiddelen mag geen beelden gebruiken die afschrikwekkend zijn en angst aanjagen; in dat geval is geen sprake meer van zelfzorg. Uitbeeldingen dienen te passen binnen het toepassingsgebied van het medisch zelfzorg hulpmiddel.

11. Reclame is zodanig weergegeven dat de boodschap als reclame overkomt bij het publiek, en voor het publiek volstrekt duidelijk is dat het om een **medisch zelfzorg hulpmiddel** gaat. Het medisch zelfzorg hulpmiddel mag zich niet gelijkstellen met een geneesmiddel, gezondheidsproduct, voedingsmiddel, cosmetisch product of ander consumptiegoed.

Toelichting:

Bij gelijktijdige aanprijzing van medische zelfzorg hulpmiddelen met een geneesmiddel of gezondheidsproduct, cosmetisch product of ander consumptiegoed dienen deze apart gepositioneerd te zijn en het dient duidelijk te zijn welke claim op welk product betrekking heeft. Omdat geneeskundige/medische claims alleen voor geneesmiddelen en medische hulpmiddelen gemaakt mogen worden en juist niet voor gezondheidsproducten, is het van belang om vooral daarin voldoende onderscheid te maken.

Daarnaast dient bij het medisch zelfzorg hulpmiddel expliciet te worden vermeld dat het gaat om een “medisch hulpmiddel”, bij het geneesmiddel om een “geneesmiddel” en bij het gezondheidsproduct dat het om een “gezondheidsproduct”.

12. Reclame voor medische zelfzorg hulpmiddelen mag niet vermelden dat medische zelfzorg hulpmiddelen op doktersrecept vergoed kunnen worden.

Toelichting:

Zou de vergoedingsstatus aangeprezen worden, dan wordt gestimuleerd om het product niet zelf aan te schaffen, maar voor te laten schrijven.

13. Reclame mag niet vermelden dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen de indruk wekken dat het gebruik van het medisch zelfzorg hulpmiddel een **geneeskundig onderzoek of een medische behandeling overbodig** maakt of die ontmoedigen.

Toelichting:

Verboden zijn daarom:

- *vermeldingen waaruit zou blijken dat een medisch onderzoek of chirurgische ingreep overbodig is;*
- *het aanbieden van een persoonlijke diagnose, advies, recept of behandeling op afstand.*

14. Verboden zijn suggesties die de indruk wekken dat:
- de **normale goede gezondheid** kan worden aangetast wanneer het medisch zelfzorg hulpmiddel niet wordt gebruikt;
  - de normale goede gezondheid van een persoon door het gebruik van het medisch zelfzorg hulpmiddel kan worden verbeterd.

15. Reclame mag geen vermeldingen bevatten die, door beschrijving of gedetailleerde presentatie van een ziektegeschiedenis, zou kunnen leiden tot een verkeerde zelfdiagnose en ook niet op misleidende wijze verwijzen naar **genezenverklaringen**.
16. **Testimonials** dienen een juiste weergave te zijn van de gebruikerservaring.
17. Reclame mag niet direct of indirect een **aanbeveling** bevatten van **wetenschapsbeoefenaren, beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg of bij het publiek bekende personen** die door hun bekendheid en reputatie het gebruik van medische zelfzorg hulpmiddelen zouden kunnen stimuleren.

Toelichting:

Beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg zijn in dit verband artsen, apothekers, drogisten, verloskundigen, verpleegkundigen en tandartsen. De achtergrond van deze bepaling is dat het publiek een speciaal vertrouwen in wetenschappers en beroepsbeoefenaren heeft waardoor een aanbeveling door hen onevenredig veel gewicht krijgt.

Een indirecte aanbeveling kan bestaan uit het vermelden of afbeelden van sterk met hen geassocieerde zaken (bijvoorbeeld witte jassen of het esculaapteken), de aanduiding van de instellingen waar zij werkzaam zijn (universiteit, kliniek, instituut, laboratorium, etc.) of het soort werk dat zij verrichten (onderzoek, diagnose stellen).

Het is daarmee niet zo dat die aan wetenschappers en beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg gerelateerde zaken nimmer in reclame mogen voorkomen. Het gaat immers om de verwijzing naar een aanbeveling. Van een dergelijke verwijzing is bijvoorbeeld geen sprake als gesteld wordt dat uit "onderzoek" is gebleken dat X% van de bevolking wel eens last van klacht Y heeft.

Bij 'bij het publiek bekende personen' gaat het om personen die weliswaar zelf geen wetenschapper of beroepsbeoefenaar zijn, maar wel een zeker vertrouwen van het publiek genieten, bijvoorbeeld acteurs die bekend zijn van een bepaalde doktersrol of personen met veel autoriteit en gezag.

18. Reclame mag niet stellen of suggereren dat medische (zelfzorg)hulpmiddelen **veilig** zijn. Het woord 'veilig' en de veiligheid van het product in een relevante context mag echter wel worden toegelicht wanneer deze relevante context duidelijk wordt vermeld.

Toelichting:

Zo is bijvoorbeeld toegestaan "veilig indien gebruikt volgens de gebruiksaanwijzing".

19. Reclame mag niet vermelden of suggereren dat de veiligheid of de werkzaamheid van het medisch (zelfzorg)hulpmiddel te danken is aan het feit dat de gebruikte materialen en/of stoffen “natuurlijk” of van een “natuurlijke oorsprong” zijn, tenzij dat bewezen juist en relevant onderscheidend van soortgelijke producten is.
20. Reclame mag niet vermelden dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen de indruk wekken dat het medisch (zelfzorg)hulpmiddel **geen bijwerkingen** heeft. De afwezigheid van een specifieke voor de gebruiker herkenbare bijwerking mag, indien onderscheidend en aantoonbaar, worden genoemd.

Toelichting:

Een specifieke bijwerking waarvan de afwezigheid voor de potentiële gebruiker relevant kan zijn, betreft een bijwerking die bekend is van vergelijkbare producten. Die bijwerking dient dan wel herkenbaar voor de gebruiker en klinisch relevant te zijn. De betreffende bijwerking dient vermeld te staan in de officiële documentatie van die vergelijkbare producten.

21. Reclame mag niet uitsluitend of voornamelijk gericht zijn op **kinderen**.

Toelichting:

Onder "gericht zijn op kinderen" wordt ook verstaan het aansporen van kinderen om het medisch (zelfzorg)hulpmiddel te kopen of te gebruiken of kinderen aanzetten hun ouders/verzorgers tot de aankoop ervan te overreden. Reclame voor de toepassing van medische (zelfzorg)hulpmiddelen bij kinderen zal met name op hun ouders/verzorgers gericht moeten zijn. Onder kinderen worden personen verstaan van 12 jaar en jonger. Op tieners heeft deze bepaling dus geen betrekking. Overigens blijven de bepalingen in de Kinder- en Jeugd Reclamecode (KJC) onverminderd van toepassing.

22. De therapeutische toepassing dient in reclame voor medische (zelfzorg)hulpmiddelen als primaire gebruiksredenen naar voren te komen. **Secundaire eigenschappen** van het medisch (zelfzorg)hulpmiddel mogen niet als primaire aankoopredenen worden gebruikt.

Toelichting:

Het onderscheid tussen medische (zelfzorg)hulpmiddelen en andere producten is het gebruik bij medische indicaties. Dat dient primair de gebruiksredenen te zijn. Andere producteigenschappen zijn ondergeschikt aan het gebruik bij die medische indicaties, maar kunnen voor de gebruiker wel van belang zijn. De smaak van het medisch (zelfzorg)hulpmiddel is daar een voorbeeld van. Het vermelden van de smaak als productvoordeel dient echter te geschieden op een manier die het ondergeschikt maakt aan het gebruik bij die medische indicaties. Anders bestaat er risico van misbruik of misverstand omtrent de aard van het product (zie ook artikel 11).

23. Reclame mag geen **garantie** geven over de werking.

Toelichting:

Het gebruik van bijvoorbeeld: “blijvend resultaat” en “werkzaamheid gegarandeerd” mag niet.

24. Reclame mag geen **denigrerende uitlatingen** over andere producten, diensten of denkbeelden bevatten, dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen die indruk wekken.

25. Elke impliciete of expliciete **vergelijking** met andere medische (zelfzorg)hulpmiddelen of andere producten moet aantoonbaar juist zijn en mag geen afbreuk doen aan de waarde van die andere producten. Voor vergelijkingen gelden voorts de volgende voorwaarden:

- geen gebruik van merknamen;
- het moeten vergelijkbare producten betreffen;
- de vergelijking moet op alle relevante eigenschappen betrekking hebben.

26. In reclame mogen medische (zelfzorg)hulpmiddelen in ieder geval niet langer dan 2 jaar na introductie als **nieuw** worden aangeduid.

27. Reclame mag niet appelleren aan gevoelens van **angst**.

28. Reclame dient in een voor de leek **begrijpelijke taal** te zijn gesteld. Medische en wetenschappelijke terminologie moet worden vermeden, teneinde verwarring of onduidelijkheid te voorkomen.

29. Reclame dient zowel qua tekst als qua presentatie te voldoen aan de geldende normen van **smaak en fatsoen**. Deze normen dienen zowel ten aanzien van het publiek als ten aanzien van de branche in acht te worden genomen.

CODE AANPRIJZING GEZONDHEIDSPRODUCTEN (CAG) 2019

1. In deze Code wordt verstaan onder :

Gezondheidsproducten: voedingssupplementen en andere warenwetproducten in een farmaceutische vorm en een farmaceutische presentatie en/of waarvoor een aan gezondheid gerelateerde primaire functie wordt geclaimd.

Toelichting:

Bij deze eerste categorie gaat het om vloeistoffen, capsules, tabletten, zalven, sprays, poeders etc. Bij deze laatste categorie, de "andere warenwetproducten waarvoor een aan gezondheid gerelateerde primaire functie wordt geclaimd", gaat het vooral om uitwendig toe te passen producten die zich van cosmetica onderscheiden door die aan gezondheid gerelateerde primaire functie. Op gewone levensmiddelen is de Reclamecode voor Voeding van toepassing.

Gezondheidsaanprijzing: een claim die stelt, de indruk wekt of impliceert dat er een verband bestaat tussen een gezondheidsproduct of een bestanddeel daarvan en de gezondheid, zonder dat een medische claim of toespeling daarop wordt gebezigd.

Toelichting:

Van een verband is onder meer sprake bij het verzorgen, ondersteunen, helpen, behouden, instandhouden, bevorderen, bewaren, etc. van een normale werking van een lichaamsfunctie.

Reclame: reclame in de zin van artikel 1 van de Nederlandse Reclame Code voor een gezondheidsproduct zoals gedefinieerd in deze code die, gezien haar inhoud en de wijze waarop zij wordt geuit, kennelijk (ook) voor anderen dan beroepsbeoefenaren, zijnde artsen, apothekers, tandartsen, verloskundigen, verpleegkundigen en drogisten, alsmede paramedici zoals fysiotherapeuten, diëtisten en therapeuten, is bestemd.

2. **Onder het bereik van deze Code vallen niet** de wettelijk voorgeschreven gegevens in de etikettering en gebruiksaanwijzing.

Toelichting:

De etikettering, gebruiksaanwijzing en buitenverpakking zijn dragers van reclame. De Code is derhalve daarop van toepassing. Bepaalde daarop vermelde gegevens zijn wettelijk vereist. Zij kunnen daarom in het kader van deze Code of het toezicht nimmer ter discussie worden gesteld.

3. De **Reclame Code Commissie** houdt rekening met een geldig toelatingsnummer afgegeven door de Keuringsraad Aanprijzing Gezondheidsproducten (KAG), op grond van haar statuten.

Toelichting:

Alle uitingen voor gezondheidsproducten (inclusief verpakkingen en gebruiksaanwijzingen) kunnen een toelatingsnummer verkrijgen.

4. Reclame voor gezondheidsproducten is verboden indien deze **niet vervaardigd of verhandeld** mogen worden.
- 5.1. Reclame voor **gezondheidsproducten die men consumeert (waaronder voedingssupplementen)** moet in overeenstemming zijn met het **richtsnoerdocument in bijlage 2** van deze Code.

Toelichting:

De voorwaarden voor het gebruik van gezondheidsclaims uit de Verordening voor voedings- en gezondheidsclaims zijn uitgewerkt in het Richtsnoerdocument Claimsverordening. Een database met alternatieve voorbeeldbewoordingen voor de toegestane gezondheidsclaims maakt daar deel van uit (Database Claimsverordening).

- 5.2. Reclame voor gezondheidsproducten waarbij sprake is van een aanprijzing met **geneeskundige inhoud** of een toespeling daarop mag niet.

Toelichting:

Gezondheidsproducten zijn per definitie geen geneesmiddelen. Medische indicaties mogen daarom niet worden aangeprezen. Ook de indruk van een geneeskundige werking mag niet worden gewekt. Voor claims die niet op basis van de Claimsverordening zijn vastgesteld, zoals voor uitwendige gezondheidsproducten is een Indicatieve lijst met gezondheidsaanprijzingen als bijlage 1 bij deze Code gevoegd.

Voor gezondheidsproducten die men consumeert is een database met gezondheidsaanprijzingen opgenomen in het Richtsnoerdocument Claimsverordening dat als bijlage 2 bij deze Code is gevoegd. Ter verduidelijking van de begrenzing van (toegelaten) gezondheidsaanprijzingen staan in de lijsten weergegeven welke aanprijzingen wel een geneeskundige inhoud hebben.

Bij de enkele vermelding van een doelgroep met een hogere behoefte aan een nutriënt is geen sprake van een suggestie richting aanprijzing met een geneeskundige indicatie.

6. Reclame mag niet in strijd zijn met **de informatie op de verpakking en in de bijgesloten gebruiksaanwijzing**.

Toelichting:

Reclame heeft een ander doel dan gebruiksinstructies. Beide zijn daarom verschillend van aard. Zij kunnen echter niet tegenstrijdig zijn omdat er dan bij de consument verkeerde verwachtingen worden gewekt, of er anderszins sprake kan zijn van strijdigheid met artikel 4 van deze Code.

7. Het is verboden **de mate en/of de snelheid van het gewichtsverlies** te vermelden bij gezondheidsproducten bestemd voor gewichtsbeheersing en/of vermagering. Evenmin mag een wedstrijdelement voorkomen.

- 8.1. **Reclame bevat tenminste:**

- a. de naam van het gezondheidsproduct;
- b. de gegevens die voor de aankoopbeslissing van het gezondheidsproduct onontbeerlijk zijn.

Toelichting:

Een voorbeeld van gegevens die voor de aankoopbeslissing onontbeerlijk zijn, is door wie het gezondheidsproduct niet mag worden gebruikt.

- 8.2. In afwijking van lid 1 sub b kan in media met **beperkingen qua ruimte of tijd** worden verwezen naar de informatie op de verpakking als de consument hierdoor niet wordt misleid.

Toelichting:

Onder media met beperkingen worden bijvoorbeeld radio- en tv-reclame verstaan. Informatie omtrent de toepassing en gebruikbeperkingen van een gezondheidsproduct staat over het algemeen op de verpakking vermeld.

- 8.3. In afwijking van lid 1 behoeft reclame alleen de naam van het gezondheidsproduct te bevatten, indien het enige doel is om de naam of het handelsmerk in **herinnering** te brengen.

Toelichting:

Herinneringsreclame heeft als enige doel om de naam in herinnering te brengen en bestaat in de regel uitsluitend uit het vermelden van de naam in de uiting. Aanduidingen die de herinneringswaarde kunnen versterken, zoals bijvoorbeeld "dat is vertrouwd" zijn geheel in overeenstemming met dat doel. Zodra er echter toepassingsmogelijkheden of andere producteigenschappen worden aangegeven, is er van uitsluitend herinneringsreclame geen sprake meer. Dat sluit tevens herinneringsreclame uit voor producten waarbij de toepassing in de naam is opgenomen.

9. Reclame voor een gezondheidsproduct dient geen onjuiste voorstelling van zaken te geven en mag niet **misleiden**. De aangeprezen werking dient met de aanbevolen dagdosering **aannemelijk** te zijn voor de doelgroep.

Toelichting:

Reclame voor een gezondheidsproduct moet waarheidsgetrouw zijn, mag de eigenschappen ervan niet overdrijven en mag niet, direct of indirect, aanzetten tot onnodig of overdadig gebruik van dat gezondheidsproduct.

10. Reclame mag niet op afschrikwekkende of misleidende wijze gebruik maken van **uitbeeldingen of beschrijvingen** van veranderingen van het menselijk lichaam ten gevolge van een ziekte of letsel of van de werking van het gezondheidsproduct in het menselijk lichaam.

11. Reclame is zodanig weergegeven dat de boodschap als reclame overkomt bij het publiek, en moet zodanig zijn van vorm en inhoud dat het product duidelijk **niet als geneesmiddel of medisch (zelfzorg)hulpmiddel** wordt gepositioneerd. Het gezondheidsproduct mag zich ook niet gelijkstellen met een geneesmiddel of medisch (zelfzorg)hulpmiddel.

Toelichting:

Bij gelijktijdige aanprijzing van een gezondheidsproduct met een geneesmiddel of medisch (zelfzorg) hulpmiddel dienen deze apart gepositioneerd te zijn en het dient duidelijk te zijn welke claim op welk product betrekking heeft. Omdat geneeskundige/medische claims niet voor gezondheidsproducten gemaakt mogen worden en voor geneesmiddelen en medische hulpmiddelen juist wel, is het van belang om vooral daarin voldoende onderscheid te maken. Zo kunnen bij gelijktijdige aanprijzing in een algemene inleiding geen medische claims of toespelingen hierop worden gebruikt.

Daarnaast dient bij het geneesmiddel expliciet te worden vermeld dat het om een “geneesmiddel” gaat, bij het gezondheidsproduct dat het om een “gezondheidsproduct” gaat en bij een medisch (zelfzorg)hulpmiddel om een “medisch hulpmiddel”.

12. Reclame voor gezondheidsproducten mag niet vermelden dat de gezondheidsproducten op doktersrecept vergoed kunnen worden.

Toelichting:

Zou de vergoedingsstatus aangeprezen worden, dan wordt gestimuleerd om het product niet zelf aan te schaffen, maar voor te laten schrijven.

13. Reclame mag niet vermelden dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen de indruk wekken dat het gebruik van het gezondheidsproduct een **geneeskundig onderzoek of een medische behandeling overbodig** maakt of die ontmoedigen.

Toelichting:

Verboden zijn daarom:

- *vermeldingen waaruit zou blijken dat een medisch onderzoek of chirurgische ingreep overbodig is;*
- *het aanbieden van een persoonlijke diagnose, advies, recept of behandeling op afstand.*

14. Verboden zijn suggesties die de indruk wekken dat de **normale goede gezondheid** kan worden aangetast wanneer het gezondheidsproduct niet wordt gebruikt, tenzij de overheid (bijv. de Gezondheidsraad) daarover een officiële aanbeveling heeft gedaan.
15. Reclame mag geen vermeldingen bevatten die, door beschrijving of gedetailleerde presentatie van organen of lichaamsfuncties, zou kunnen leiden tot een **verkeerde beoordeling van de eigen gezondheidstoestand**.
16. **Testimonials** dienen een juiste weergave te zijn van de mening van de gebruikers en mogen geen geneeskundig effect suggereren.

Toelichting:

Het gedetailleerd beschrijven en/of uitbeelden van de gezondheidstoestand zowel voor als na het gebruik kan de suggestie wekken dat het product een geneeskundige werking heeft en daarmee leiden tot strijdigheid met artikel 5.2. Gebruikerservaringen die een verandering in de gezondheidstoestand impliceren mogen alleen worden weergegeven als ze passen binnen de bandbreedte van een normale, goede gezondheid. Dat geldt bijv. voor “Ik voel me fit”.

17. Reclame mag niet direct of indirect een **aanbeveling** bevatten van **wetenschapsbeoefenaren, beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg of bij het publiek bekende personen** die door hun bekendheid en reputatie het gebruik van gezondheidsproducten zouden kunnen stimuleren.

Toelichting:

Beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg zijn in dit verband artsen, apothekers, drogisten, verloskundigen, verpleegkundigen en tandartsen, maar ook paramedici. De achtergrond van deze bepaling is dat het publiek een speciaal vertrouwen in onafhankelijke wetenschappers en beroepsbeoefenaren heeft waardoor een

aanbeveling door hen onevenredig veel gewicht krijgt, terwijl daar bij wetenschappers die in dienst zijn van de adverteerder minder snel sprake van zal zijn. Een indirecte aanbeveling kan bestaan uit het vermelden of afbeelden van sterk met hen geassocieerde zaken (bijvoorbeeld witte jassen of het esculaapteken), de aanduiding van de instellingen waar zij werkzaam zijn (universiteit, kliniek, instituut, laboratorium, etc.) of het soort werk dat zij verrichten (onderzoek, diagnose stellen).

Het is daarmee niet zo dat die aan wetenschappers en beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg gerelateerde zaken nimmer in publieksreclame mogen voorkomen. Het gaat immers om de verwijzing naar een aanbeveling. Van een dergelijke verwijzing is bijvoorbeeld geen sprake als gesteld wordt dat uit "onderzoek" is gebleken dat X% van de bevolking weleens product Y heeft geprobeerd, als een drogist stelt dat een product goed verkoopt, of als gesteld wordt dat men bij de diëtist voedingsinformatie kan aanvragen. Verwijzing in algemene zin naar publicaties over onderzoek met het product in gerenommeerde tijdschriften mag, mits dit gebeurt in de context van kwaliteit, echter niet in relatie tot de werking van het product.

Bij 'bij het publiek bekende personen' gaat het om personen die weliswaar zelf geen wetenschapper of beroepsbeoefenaar zijn, maar wel een zeker vertrouwen van het publiek genieten, bijvoorbeeld acteurs die bekend zijn van een bepaalde doktersrol of personen met veel autoriteit en gezag.

18. Reclame mag niet stellen of suggereren dat gezondheidsproducten **veilig** zijn. Het woord 'veilig' en de veiligheid van het product in een relevante context mag echter wel worden toegelicht wanneer deze relevante context duidelijk wordt vermeld.

Toelichting

Zo is bijvoorbeeld toegestaan "veilig indien gebruikt volgens de gebruiksaanwijzing".

19. Reclame mag niet vermelden of suggereren dat de veiligheid of de werkzaamheid van het gezondheidsproduct te danken is aan het feit dat het "**natuurlijk**" of van "natuurlijke oorsprong" is, tenzij dat bewezen juist en relevant onderscheidend van soortgelijke producten is.
20. Reclame mag niet vermelden dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen de indruk wekken dat het gezondheidsproduct **geen neveneffecten of beperkingen** heeft. De afwezigheid van een specifiek voor de gebruiker herkenbaar(a)r(e) neveneffect of beperking mag worden genoemd. De term "bijwerking" mag niet voor gezondheidsproducten worden gebruikt.

Toelichting:

Bijwerkingen worden geassocieerd met geneesmiddelen. Het vermelden van de term "bijwerkingen" is daarom voor gezondheidsproducten niet toegestaan. Dat geldt zeker ook voor de afwezigheid ervan, ook omdat het gezondheidsproduct dan impliciet wordt vergeleken met het geneesmiddel, hetgeen strijdig is met artikel 11. Indien het gezondheidsproduct een specifiek neveneffect of een voor de gebruikers relevante beperking niet heeft, kan dit echter wel worden vermeld. Dit neveneffect of die beperking (bijvoorbeeld "maakt niet suf", "leidt niet tot gewenning" of "kan langdurig worden gebruikt") dient dan echter wel een onderscheidend argument te zijn en met objectieve gegevens aantoonbaar.

21. Reclame mag niet uitsluitend of voornamelijk gericht zijn op **kinderen**.

Toelichting:

Onder "gericht zijn op kinderen" wordt ook verstaan het aansporen van kinderen om het medisch (zelfzorg)hulpmiddel te kopen of te gebruiken of kinderen aanzetten hun ouders/verzorgers tot de aankoop ervan te overreden. Reclame voor de toepassing van medische (zelfzorg)hulpmiddelen bij kinderen zal met name op hun ouders/verzorgers gericht moeten zijn. Onder kinderen worden personen verstaan van 12 jaar en jonger. Op tieners heeft deze bepaling dus geen betrekking. Overigens blijven de bepalingen in de Kinder- en Jeugd Reclamecode (KJC) onverminderd van toepassing.

22. Indien een toepassing geclaimd kan worden dient dit in reclame voor gezondheidsproducten als **primaire gebruiksredenen** naar voren te komen. **Secundaire eigenschappen** van het gezondheidsproduct mogen niet als primaire aankoopredenen worden gebruikt.

Toelichting:

Onder secundaire eigenschappen worden andere dan de aan de gezondheid gerelateerde primaire functie (gezondheidsaanprijzing) bedoeld. Het instandhouden van de goede gezondheid dient dan ook primair de gebruiksredenen te zijn. Andere producteigenschappen zijn ondergeschikt daaraan, maar kunnen voor de gebruiker wel van belang zijn. De smaak van het gezondheidsproduct is daar een voorbeeld van. Het vermelden van de smaak als productvoordeel dient echter te geschieden op een manier die het ondergeschikt maakt aan de gezondheidsaanprijzing. Anders bestaat er risico van misbruik of misverstand omtrent de aard van het product.

23. Reclame mag geen **garantie** geven over de werking.

Toelichting:

Het gebruik van bijvoorbeeld: "blijvend resultaat" en "werkzaamheid gegarandeerd" mag niet.

24. Reclame mag **geen denigrerende uitlatingen** over andere producten, diensten of denkbeelden bevatten, dan wel door zijn formuleringen of afbeeldingen die indruk wekken.

25. Elke impliciete of expliciete **vergelijking** met andere gezondheidsproducten moet aantoonbaar juist zijn en mag geen afbreuk doen aan de waarde van andere producten. Voor vergelijkingen gelden voorts de volgende voorwaarden:

- geen gebruik van merknamen;
- het moet vergelijkbare producten betreffen;
- de vergelijking moet op alle relevante eigenschappen betrekking hebben.

Toelichting:

De vereiste dat het vergelijkbare producten moet betreffen, gaat ook op voor het vergelijken met producten die niet zodanig zijn samengesteld dat zij een (voedings- en/of gezondheids-)claim kunnen dragen.

26. In reclame mogen gezondheidsproducten in ieder geval niet langer dan 2 jaar na introductie als **nieuw** worden aangeduid.
27. Reclame mag niet appelleren aan gevoelens van **angst**.
28. Reclame dient in een voor de leek **begrijpelijke taal** te zijn gesteld. Medische en wetenschappelijke terminologie moet worden vermeden, teneinde verwarring of onduidelijkheid te voorkomen.
29. Reclame dient zowel qua tekst als qua presentatie te voldoen aan de geldende normen van **smaak en fatsoen**. Deze normen dienen zowel ten aanzien van het publiek als ten aanzien van de branche in acht te worden genomen.

Bijlage 1 bij de Code voor de Aanprijzing van Gezondheidsproducten

Indicatieve lijst gezondheidsaanprijzingen

INHOUD

Definitie gezondheidsaanprijzing	30
Het hoofd	31
De ademhaling	33
Hart en bloedvaten	35
De spijsvertering	38
Uro-genitaalsysteem	42
Huid	44
Bewegingsapparaat	47
Zenuwen	49
Algemene lichamelijke toestand	51
Veroudering	53
Diversen	54
Categorie sportgerelateerde claims	57

Definitie gezondheidsaanprijzing

In artikel 1 van de Code wordt een gezondheidsaanprijzing gedefinieerd als een claim die stelt, de indruk wekt of impliceert dat er een verband bestaat tussen een gezondheidsproduct of een bestanddeel daarvan en de gezondheid, zonder dat een medische claim of toespeling daarop wordt gebezigd. Het gaat dan om een aanduiding waarbij sprake is van het instandhouden of bevorderen van een goede gezondheid, zonder dat er een medische claim of toespeling daarop wordt gebezigd, zoals het verzorgen, ondersteunen, helpen, behouden, instandhouden, bewaren, etc. van een normale (fysiologische) werking van een orgaan respectievelijk lichaamsfunctie.

Een lichaamsfunctie is ook bescherming tegen vrije radicalen, een verantwoord cholesterolgehalte etc. Het helpen verhogen of verlagen van dergelijke functies, die op zich geen ziekte inhouden, wordt gezien als een gezondheidsaanprijzing.

- N.B. 1: Door een orgaan/functie te specifiek aan te duiden kan de aanprijzing een toespeling op een medische claim worden en dus niet voor gezondheidsproducten zijn toegestaan. Dit geldt met name voor organen die door het publiek in het algemeen worden gerelateerd aan een medische claim en /of ziekte (bijvoorbeeld kransslagaders).
- N.B. 2: Bij de beoordeling van een gezondheidsaanprijzing is de context van eminent belang, vandaar dat bij definitieve beoordeling het volgende geldt:
- De aanprijzingen worden uiteindelijk beoordeeld in de context waarin zij worden gebruikt op of bij een product, dan wel in een advertentie. Dit betekent dat een gezondheidsclaim (kolom "ja" van deze lijst), die uiteraard uitsluitend mag worden gebruikt als hetgeen wat geclaimd wordt juist is, afhankelijk van de context toch als een claim met een geneeskundige inhoud of als toespeling daarop kan worden opgevat.
- N.B. 3: In de aanprijzing van gezondheidsproducten worden claims uit de eerste kolom ("ja") toegestaan. De claims in de tweede kolom ("nee") hebben een geneeskundige inhoud of zijn een toespeling hierop en zijn in de aanprijzing van gezondheidsproducten niet toegestaan (artikel 5.2).
- N.B. 4: Een aantal claims die in het verleden zijn toegelaten, passen niet goed binnen de algemene definitie van een gezondheidsclaim, bijvoorbeeld omdat het werkwoord een verandering in gezondheidstoestand suggereert. Het gaat daarbij om verworven rechten. Dergelijke uitzonderingen zijn gemerkt met een *.
- N.B. 5: Uitwendig te gebruiken producten voor het verfraaien en verzorgen van het uiterlijk worden als cosmetisch product beschouwd. De teksten voor deze producten hoeven niet aan de Code te worden getoetst.

Indicatieve lijst gezondheidsaanprijzingen

		toegelaten	
		ja	nee
00.00	HET HOOFD		
01.00	gehoor en evenwichtsorganen		
01.01	oorontsteking (voorkomen van)		x
01.02	oorpijn (veroorzaakt door kouvatten, lawaai, mechanische invloeden of na het baden)		x
01.03	oorproppen (totale behandeling beperkt tot indruppelen)		x
01.04	bij hardhorendheid		x
01.05	bij lichte doofheid		x
01.06	verbetert het gehoor		x
01.07	goed voor het gehoor	x	
01.08	duizelingen		x
01.09	draaierigheid		x
01.10	oorsuizingen		x
01.11	oorgeruis		x
01.12	reisziekte (wagen-, zee-, en luchtziekte)		x
02.00	ogen		
02.01	oogontsteking (allergische bindvliesontsteking)		x
02.02	oog-irritatie (geïrriteerd bindvlies)		x
02.03	geïrriteerde ogen		x
02.04	geprikkelde ogen	x	
02.05	ter verzorging van de ogen	x	
02.06	om scherp te zien	x	
02.07	tegen wazig zien		x
02.08	bij vermoeide ogen	x	
02.09	bij rode en branderige ogen	x	
02.10	verzacht branderige ogen	x	
02.11	bij tranende ogen	x	
02.12	bescherming tegen nachtblindheid		x
02.13	ondersteunt de conditie van het oog	x	
02.14	ondersteunt bij veroudering van het oog	x	
02.15	ondersteunt de normale doorbloeding van het oog	x	
02.16	goed voor het gezichtsvermogen	x	
03.00	mond en gebit		
03.01	koortslip/-blaasjes/-uitslag		x
03.02	verzorging van lipblaasjes	x	
03.03	kiespijn		x
03.04	cariës (voorkomen van)		x
03.05	voor sterke tanden	x	
03.06	infectie na tand- en kiesextracties (voorkomen van)		x

		toegelaten	
		Ja	nee
03.07	pijn bij het doorkomen van tanden en kiezen		x
03.08	pijnlijke drukplaatsen t.g.v. een kunstgebit		x
03.09	tandvleesontsteking (behandeling max. 1x per week)		x
03.10	bloedend tandvlees		x
03.11	ontstaan van tandvleesontsteking wordt tegengaan		x
03.12	verbetert conditie tandvlees	x	
03.13	voorkomt loszittende tanden		x
03.14	slechte adem	x	
03.15	frisse adem	x	
03.16	ontsteking in de mondholte (voorkomen van)		x
03.17	aften		x
03.18	mondslimvliesontsteking		x
04.00 hoofdpijn			
04.01	hoofdpijn		x
04.02	lichte migraine/hoofdpijn		x
04.03	daglicht irriteert		x
04.04	verlichtende werking bij hoofdpijn en migraine		x
04.05	kloppen en bonken in het hoofd		x
04.06	bijholteontsteking (voorkomen van)		x
04.07	kater (subjectieve bezwaren bij acute alcoholintoxicatie)		x
04.08	verzachtende invloed op het hoofd	x	
05.00 haar			
05.01	abnormale haargroei (lokaal)		x
05.02	haaruitval	x	
05.03	kaal, kalende	x	
05.04	verminderde haargroei	x	
05.05	haargroeiproblemen	x	
05.06	heft kaalheid op		x
05.07	roos	x	
05.08	hoofdluis		x
05.09	roodheid a.g.v. afschilfering van de hoofdhuid		x
05.10	conditie van het haar	x	
05.11	geeft weer glans aan het haar	x	

toegelaten	
Ja	nee

10.00 **DE ADEMHALING**

11.01 **luchtwegen**

11.02	infecties		x
11.03	ontstekingsverlichtend		x
11.04	remmende werking bij ontstekingen		x
11.05	voor gezonde luchtwegen	x	
11.06	in te nemen bij vernauwde luchtwegen		x
11.07	verzachtend bij geprikkelde luchtwegen		x
11.08	verzachtende invloed op luchtwegen	x	
11.09	verzachtende invloed op bronchiën/longen		x
11.10	vrijmaken luchtwegen		x
11.11	voor een doelmatige ademhaling	x	
11.12	om vrij te ademen		x
11.13	om vrijer te ademen	x	
11.14	verlichtend/geeft verlichting (context luchtwegen) *	x	
11.15	de hele nacht lucht	x	
11.16	opgelucht ademhalen	x	
11.17	opluchtende oplossing		x
11.18	luchtgevers		x
11.19	lucht op	x	
11.20	adem vrij	x	

12.00 **neus**

12.01	neusverkoudheid		x
12.03	snotneusje		x
12.04	vrijmaken neus		x
12.05	om vrijer te ademen door de neus	x	
12.06	opgeluchte neus	x	
12.07	bloedneus (incidenteel)		x

13.00 **verkoudheid**

13.01	verkoudheid		x
13.02	verkoudheidsverschijnselen		x
13.03	geven griep en verkoudheid minder kans		x
13.04	tegen verkoudheid		x
13.05	bij verkoudheid		x
13.06	bij niesaanvallen		x
13.07	bij niesbui		x
13.08	verzachtend bij koude (uitwendig)	x	
13.09	verzachtend bij kou-tje		x

toegelaten	
ja	nee

14.00	hoesten		
14.01	hoesten		x
14.02	droge hoest		x
14.03	prikkelhoest/kriebelhoest		x
14.04	rokershoest		x
14.05	vastzittende hoest		x
14.06	toe te passen bij lichte hoest		x
14.07	irritatie in de keel		x
14.08	kriebel in de keel	x	
14.09	hoestbonbons*	x	
14.10	hoestpastilles*	x	
14.11	hoestsiroop		x
14.12	in te nemen bij hoest		x
14.13	verzachtende hoestdrank		x
14.14	goed tegen hoesten		x
14.15	verzachtend bij geprikkelde luchtwegen		x
14.16	verzachtende invloed op luchtwegen	x	

15.00	keel		
15.01	keelpijn		x
15.02	bij pijnlijke keel		x
15.03	goed tegen keelpijn		x
15.04	gorgelen bij keelpijn		x
15.05	keelpastilles	x	
15.06	keelelixer	x	
15.07	gorgeldrank voor de keel (context niet ter bestrijding van keelpijn)	x	
15.08	verzachtende invloed op de keel	x	
15.09	weldadig en verzachtend voor de keel	x	
15.10	houdt de keel schoon	x	
15.11	irritatie in de keel		x
15.12	bij geïrriteerde keel		x
15.13	bij geprikkelde keel		x
15.14	verzachtend bij geprikkelde keel		x
15.15	bij geprikkelde keel door bijv. griep of verkoudheid		x
15.16	brengt de keel tot rust	x	
15.17	schorre keel		x
15.18	heesheid (kortdurende)		x

16.00	allergie		
16.01	allergie		x
16.02	bestrijdt allergieën		x
16.03	allergisch eczeem, ter verlichting van symptomen van-		x

		toegelaten	
		Ja	nee
16.04	hooikoorts		x
16.05	verkoudheidsverschijnselen (t.g.v. overgevoeligheid voor huisstof en schimmels, alsmede pollen)		x
16.06	als pollen in de lucht zijn	x	
16.07	geef pollen minder kans	x	
16.08	bij overgevoeligheid voor ...		x
16.09	bij gevoeligheid voor...		x
17.00 griep (influenza)			
17.01	griep (influenza)		x
17.02	toe te passen bij (lichte) griep		x
17.03	bij de eerste griepverschijnselen		x
17.04	in te nemen bij griep		x
17.05	bij rillerigheid		x
17.06	bij kouvatten		x
17.07	nooit meer kouvatten		x
17.08	geven griep en verkoudheid minder kans		x
17.09	u kunt de strijd met het griepvirus aan		x
17.10	verhoogt de weerstand tegen virussen		x
17.11	vermindert het risico op virussen		x
17.12	koorts		x
20.00 HART EN BLOEDVATEN			
21.00 hart			
21.01	voor het hart	x	
21.02	beschermt het hart		x
21.03	verkwikkend voor het hart	x	
21.04	ondersteunt het hart	x	
21.05	voor een betere zuurstofvoorziening van het hart		x
21.06	goed voor hart en bloedvaten	x	
21.07	ter ondersteuning van hart en bloedvaten	x	
21.08	gunstige werking op hart en bloedvaten		x
21.09	gunstige invloed op hart en bloedvaten	x	
21.10	verzorgende invloed op hart en bloedvaten	x	
21.11	verzorgende werking op hart en bloedvaten		x
21.12	gunstige/ontspannende invloed op hart en hartspier		x
21.13	gunstig effect op hart- en vaatziekten		x
21.14	het nieuwe wapen tegen hart- en vaatziekten		x

		toegelaten	
		ja	nee
22.00	bloedvaten		
22.01	houdt de bloedvaten elastisch	x	
22.02	houdt de bloedvaten soepel	x	
22.03	behoud van jonge aderen		x
22.04	ouderdomsverschijnselen van de bloedvaten		x
22.05	gunstig voor soepele aderen	x	
22.06	normaliseert doorlaatbaarheid kleine bloedvaten		x
22.07	houdt de bloedvaten schoon	x	
22.08	versterkt de vaatwand		x
22.09	voor behoud van een sterke vaatwand	x	
22.10	voor een goede conditie van de bloedvaten	x	
22.11	ter bescherming van de bloedvaten		x
22.12	tere bloedvaatjes		x
23.00	bloeddruk		
23.01	goed voor de bloeddruk	x	
23.02	gunstig voor de bloeddruk	x	
23.03	voor een goede/gezonde bloeddruk		x
23.04	voor een ideale/normale bloeddruk		x
23.05	houdt de normale bloeddruk in stand	x	
23.06	voor behoud van goede/normale/gezonde bloeddruk	x	
23.07	brengt een te hoge bloeddruk tot het juiste peil terug		x
23.08	bloeddruk verlagend		x
23.09	tegen een te hoge bloeddruk		x
23.10	bloeddruk normaliserend (zowel bij te hoge/lage bloeddruk)		x
24.00	bloedcirculatie		
24.01	goed voor de bloedsomloop	x	
24.02	gunstige invloed op de bloedsomloop	x	
24.03	voor doelmatige bloedsomloop	x	
24.05	goed voor de bloedcirculatie	x	
24.06	bevordert de bloedcirculatie		x
24.07	goede invloed op bloedcirculatie	x	
24.08	gestoorde doorbloeding		x
24.09	bevordert de doorbloeding	x	
24.10	goed voor de doorbloeding	x	
24.11	bij doorbloedingsstoornissen		x
24.12	tegen aderverkalking		x
25.00	bloed		
25.01	bloedaanmakend		x
25.02	verhoogt het aantal rode/witte bloedlichaampjes		x
25.03	ondersteunt de aanmaak van rode bloedlichaampjes		x
25.04	ondersteunt de aanmaak van witte bloedlichaampjes		x

		toegelaten	
		ja	nee
25.05	bevordert de aanmaak van witte bloedlichaampjes		x
25.06	helpt aanmaak rode/witte bloedlichaampjes		x
25.07	aanbevolen bij bloedarmoede		x
25.08	toe te passen bij bloedverlies		x
25.09	bloedzuiverend	x	
25.10	voor het behoud van een goed ijzergehalte in het bloed	x	
25.11	verhoogt het ijzergehalte in het bloed		x
25.12	bevordert de opname van ijzer in het bloed	x	
25.13	vult ijzertekorten snel aan		x
25.14	voorziet lichaam van extra ijzer	x	
25.15	voor een doelmatig zuurstoftransport	x	
25.16	zuurstoftransport door rode bloedcellen	x	
25.17	helpt bij de verlaging van het homocysteïnegehalte	x	
25.18	voor een goed homocysteïnegehalte	x	
26.00 bij ontsierende aderen			
26.01	bij ontsierende aderen	x	
26.02	spataderen		x
26.03	toe te passen bij spataderen		x
26.04	voor de verzorging van spataderen		x
26.05	cosmetische verzorging van spataderen	x	
26.06	verdwijnen van blauwe aderen		x
26.07	ter voorkoming van blauwe aderen		x
26.08	bij de verzorging van blauwe bloedvaten	x	
26.09	vermindert het spanningsgevoel bij spataderen		x
26.10	opgezette aderen		x
26.11	ik kan weer zonder steunkousen		x
26.12	couperose		x
27.00 ledematen			
27.01	bij vermoeide benen (en voeten)	x	
27.02	bestrijdt vermoeide benen en voeten		x
27.03	opgezette benen, voeten en aderen		x
27.04	dikke enkels en voeten		x
27.05	(on)rustige benen/rusteloze benen		x
27.06	zware benen	x	
27.07	etalagebenen		x
27.08	tegen/bij koude handen en voeten	x	
27.09	winterhanden en -voeten		x
27.10	branderige en vermoeide voeten	x	

		toegelaten	
		ja	nee
28.00	cholesterol		
28.01	goed voor de cholesterolspiegel	x	
28.02	voor een gezonde cholesterolspiegel*	x	
28.03	voor een verantwoord cholesterolgehalte	x	
28.04	voor een normaal cholesterolgehalte		x
28.05	controleert het cholesterolgehalte		x
28.06	helpt bij de verlaging van het cholesterolgehalte	x	
28.07	bij een verhoogd cholesterolgehalte		x
28.08	bestrijdt cholesterol		x
28.09	helpt het cholesterolgehalte te verlagen*	x	
28.10	past in een cholesterolarme keuken	x	
28.11	past in een cholesterolverlagend dieet	x	
28.12	past in een cholesterolarm dieet	x	
30.00	DE SPIJSVERTERING		
31.00	eetlust		
31.01	indigestie		x
31.02	misselijkheid		x
31.03	bij slechte eetlust		x
32.00	afslanken		
32.01	afslanken	x	
32.02	helpt op gewicht te blijven	x	
32.03	helpt bij overgewicht	x	
32.04	magerzucht/vetzucht		x
32.05	bij gebrek aan eetlust	x	
32.06	bevordert de eetlust	x	
32.07	stimuleert de eetlust *	x	
32.08	eetlustopwekkend	x	
32.09	vermindert hongergevoel	x	
32.10	beperkt de eetlust	x	
32.11	vermindert eetlust	x	
32.12	verhoogt de vetverbranding*	x	
32.13	ondersteunt de (vet-) stofwisseling	x	
32.14	stimuleert* de (vet-) stofwisseling	x	
32.15	vermindert energieopname door verminderde opname van suiker/vet	x	
32.16	zorgt voor een vol gevoel	x	
32.17	ondersteunt het verzadigingsgevoel	x	
32.18	vermindert vetopname	x	
32.19	vermindert vetopslag	x	
32.20	verhoogt het energieverbruik	x	
32.21	stimuleert* gewichtsverlies	x	
32.22	voor het behoud van een optimaal gewicht	x	

		toegelaten	
		ja	nee
32.23	ondersteunt gewichtsbeheersing	x	
32.24	bij schommelingen bloedsuikerspiegel		x
32.25	voorkomt hongergevoel doordat het de bloedsuikerspiegel normaal houdt	x	
32.26	zorgt voor (het behoud van) een gezonde/normale/natuurlijke bloedsuikerspiegel		x
33.00 maag			
33.01	maagpijn (incidentele)		x
33.02	voor de maag	x	
33.03	goed voor een normale maag-functie	x	
33.04	voor een goede maagfunctie	x	
33.05	ontziet de maag	x	
33.06	beschermt de maagwand	x	
33.07	heeft een maagversterkende invloed	x	
33.08	beschermt bij maagaandoeningen		x
33.09	tegen maagklachten		x
33.10	bij een vol gevoel in de maag	x	
33.11	bij een opgeblazen gevoel na het eten (geen link met brandend maagzuur)	x	
33.12	brandend maagzuur		x
33.13	zuurbranden/maagzuur		x
33.14	neutraliseert maagzuur		x
33.15	bindt en neutraliseert gassen, vergiften en ontstekingen		x
33.16	ter bestrijding van overtollig maagzuur		x
33.17	ondersteunt het behoud van een normale zuurgraad in de maag	x	
33.18	voor een goed zuur-base evenwicht in de maag	x	
33.19	oprispingen		x
33.20	maagvriendelijk	x	
34.00 lever			
34.01	goed voor de lever	x	
34.02	ondersteunt lever-/galreiniging	x	
34.03	ondersteunt de reinigende werking van de lever	x	
34.04	reinigt de lever		x
34.05	reinigen van het lichaam	x	
34.06	goed voor de galfunctie	x	
34.07	geeft een overvloedige galafscheiding		x
34.08	heeft een positieve invloed op lever en galblaas	x	
34.09	detox (voor aanduiding productcategorie)	x	
34.10	detoxen		x
34.11	ontgiften		x

		toegelaten	
		ja	nee
35.00	darmen, stoelgang		
35.01	beschermt de darmwand	x	
35.02	voor een gladde darmwand	x	
35.03	bevordert de darmwerking	x	
35.04	voor een goede darmwerking/goed voor de darmwerking	x	
35.05	goed voor een normale darmfunctie	x	
35.06	voor een goede darmfunctie	x	
35.07	trage darmwerking		x
35.08	bij krampjes		x
35.09	helpt ontlasting dikker te maken	x	
35.10	helpt de ontlasting zachter te maken	x	
35.11	voor een natuurlijke stoelgang/ontlasting	x	
35.12	voor een regelmatige stoelgang	x	
35.13	bevordert een natuurlijke stoelgang	x	
35.14	stimuleert de stoelgang*	x	
35.15	darmregulerend		x
35.16	goed tegen ingewandstoornissen		x
35.17	heilzame werking bij alle mogelijke darmproblemen		x
35.18	toe te passen bij aambeien, zonder bloedverlies		x
35.19	voor de verzorging van aambeien		x
35.20	ondersteunt de vertering/splitsing van eiwitten in de darmen	x	
35.21	ondersteunt/helpt de vertering van melkzuur (lactose) in de darmen	x	
35.22	diarree		x
35.23	toe te passen bij diarree		x
35.24	helpt bij het opnemen van vocht uit de darmen	x	
35.25	helpt ontlasting dikker maken	x	
35.26	moeilijke stoelgang/verstopping/obstipatie		x
35.27	toe te passen bij obstipatie		x
35.28	brengt de stoelgang op gang		x
35.29	ter verzachting van de stoelgang		x
35.30	voor een zachte darminhoud	x	
35.31	laxeerkruiden		x
35.32	zacht laxerend		x
35.33	om de ontlasting sneller af te voeren		x
35.34	prikkelt de darmen tot actie		x
35.35	ter bestrijding van een trage darmwerking		x
35.36	bevordert de darmperistaltiek	x	
35.37	goed voor de darmperistaltiek	x	
35.38	stimuleert de darmwerking	x	
35.39	goed voor de darmpassage	x	
35.40	ondersteunt de darmpassage	x	
35.41	voor een betere darmpassage	x	
35.42	ontslakkend	x	
35.43	darmledigend		x
35.44	darmreiniger, darmreinigend	x	

		toegelaten	
		ja	nee
35.45	bevordert de inwendige reiniging	x	
36.00	spijsvertering		
36.01	verbetert de spijsvertering		x
36.02	helpt de spijsvertering	x	
36.03	ondersteunt (een gezonde) spijsvertering	x	
36.04	bevordert de spijsvertering	x	
36.05	stimuleert de spijsvertering*	x	
36.06	goed voor een gezonde spijsvertering*	x	
36.07	helpt bij spijsverteringsmoeilijkheden		x
36.08	lucht- of gasophoping in het maagdarmkanaal		x
36.09	opgeblazen gevoel		x
36.10	ter bestrijding van opgeblazen gevoel		x
36.11	bij een opgeblazen gevoel		x
36.12	winderigheid		x
36.13	winderig	x	
36.14	ondersteunt de afbraak van lactose	x	
36.15	bevordert de afbraak van lactose	x	
37.00	parasieten/vergiftigingen		
37.01	aarsmaden		x
37.02	wormen		x
37.03	acute intoxicaties		x
37.04	voedselvergiftigingen		x
38.00	darmflora		
38.01	goed voor de darmflora (niet samen met ziektekiemen)	x	
38.02	voor een goede darmflora (niet samen met ziektekiemen)	x	
38.03	bevordert een goede darmflora (niet samen met ziektekiemen)	x	
38.04	versterkt de darmflora/helpt de darmflora te versterken	x	
38.05	verhoogt de weerstand van de darmflora*	x	
38.06	normaliseert een verstoorde darmflora		x
38.07	helpt de darmflora op te bouwen (niet samen met ziektekiemen)	x	
38.08	bindt en neutraliseert vergiften		x
38.09	verhoogt de weerstand tegen ongunstige bacteriën en schimmels in de darmen*	x	
38.10	ondersteunt en versterkt de weerstand tegen slechte bacteriën in de darmen		x
38.11	goed voor een evenwichtige darmflora	x	
38.12	voor een goede balans tussen gunstige en ongunstige bacteriën in de darmen	x	
38.13	goed voor de balans tussen gunstige en ongunstige bacteriën in de darmen	x	

toegelaten	
Ja	nee

40.00 **URO-GENITAALSYSTEEM**

41.00 **nieren**

41.01	voor de nieren	x	
41.02	goed voor de nierfunctie en urinewegen	x	
41.03	stimuleert de nieren		x
41.04	ondersteunt de nierfunctie	x	
41.05	vochtophoping		x
41.06	voor een goede vochthuishouding	x	
41.07	voor een goede vochtbalans	x	
41.08	ontwaterend, ter ontwatering		x
41.09	vochtafdrijvende werking		x
41.10	bevordert de urine-afscheiding		x

42.00 **blaas**

42.01	voor de blaas	x	
42.02	voor een gezonde blaas		x
42.03	ondersteunt een gezond milieu in de blaas	x	
42.04	voor een goed milieu in de blaas	x	
42.05	voor een goede blaasfunctie	x	
42.06	goed voor de blaasfunctie	x	
42.07	bij blaaszwakte		x
42.08	zwakke blaas		x
42.09	voor een sterke blaas	x	
42.10	voor sterke blaasspieren	x	
42.11	blaasspieren zullen weer sterk gemaakt worden		x
42.12	de coördinatie tussen zenuwstelsel en blaas verbetert		x
42.13	voor sterke bekkenbodemp- en blaassluiterspieren	x	
42.14	houdt de blaas schoon	x	
42.15	verhoogt de weerstand in de blaas	x	

43.00 **urine**

43.01	urineverlies		x
43.02	ongewild urineverlies		x
43.03	ongewild urineverlies bij ouderen		x
43.04	helpt bij het ophouden van de urine *	x	
43.05	natuurrecept tegen incontinentie		x
43.06	een specifieke werking bij incontinentie		x
43.07	bedplassen		x

44.00 **menstruatie**

44.01	menstruatiepijn		x
44.02	helpt bij menstruatiepijnen		x
44.03	bij menstruatieklachten		x
44.04	bevordert een normale en regelmatige menstruatie	x	

		toegelaten	
		Ja	nee
44.05	voor een normale menstruatie	x	
44.06	voor normale en regelmatige menstruatie	x	
44.07	voor een probleemloze menstruatie		x
44.08	(voorkomt) vervelende bijverschijnselen voor en tijdens menstruatie		x
44.09	bij ongemakken voorafgaand aan/rondom/tijdens de menstruatie	x	
44.10	wisselende stemmingen	x	
44.11	helpt bij wisselende stemmingen tijdens menstruatiecyclus	x	
44.12	oplossing/bestrijding premenstruele klachten		x
44.13	psychische ongemakken voorafgaand aan de menstruatie		x
44.14	premenstrueel syndroom		x
44.15	premenstruele ongemakken		x
44.16	bij PMS		x
44.17	prikkelbaar vóór menstruatie	x	
45.00 prostaat			
45.01	goed voor de prostaat	x	
45.02	goed voor de prostaatfunctie	x	
45.03	goed voor een normale prostaat	x	
45.04	voor het behoud van een normale prostaat	x	
45.05	voor het behoud van een goede prostaatfunctie	x	
45.06	voor een gezonde prostaat		x
45.06	tegengaan bij de man van het pijnlijk urineren		x
45.07	moeilijk plassen		x
45.08	prostaat overduidelijk aanwezig		x
46.00 zwangerschap			
46.01	voor het welbevinden tijdens zwangerschap	x	
46.02	bij zwangerschapsongemakken*	x	

50.00	HUID	toegelaten	
		ja	nee
51.00	Huidverzorging		
51.01	gevoelige huid	x	
51.02	bij rode en gevoelige huid (alleen uitwendig gebruik)	x	
51.03	bij droge en gevoelige huid	x	
51.04	bij uitgedroogde huid	x	
51.05	bij geprikkelde huid (uitwendig)	x	
51.06	ruwe en schrale huid	x	
51.07	bij gesprongen huid (door koude, droge lucht)	x	
51.08	schrale plekken	x	
51.09	ruwe huid wordt zacht en glad	x	
51.10	voor in- en uitwendige huidverzorging	x	
51.11	voedt en beschermt de huid	x	
51.12	verzachtend	x	
51.13	vochtinbrengend	x	
51.14	voor het behoud van het vochteevenwicht in de huid (bij oraal product)		x
51.15	regeneert het bindweefsel van de huid		x
51.16	goed voor het bindweefsel in de huid	x	
51.17	helpt rimpelvorming te vertragen (uitwendig gebruik)	x	
51.18	houdt de huid elastisch (uitwendig gebruik)	x	
51.19	anti-huidveroudering (uitwendig gebruik)	x	
51.20	anti-aging van de huid (uitwendig gebruik)	x	
51.21	houdt de huid jong en strak (uitwendig gebruik)	x	
51.22	huidregenererend		x
51.23	beschermt de huid tegen veroudering	x	
51.24	vertraagt de gevolgen van het ouder worden (uitwendig)	x	
51.25	vertraagt de gevolgen van het ouder worden (inwendig)		x
51.26	couperose (acne rosacea)		x
51.27	bij een sinaasappelhuid	x	
51.28	geschaafde huid / schaafwond		x
52.00	puisten		
52.01	acné (jeugd- of puberteits- of vetpuistjes)		x
52.02	acne rosacea		x
52.03	aanbevolen bij acné		x
52.04	een punt achter puistjes (alleen bij dermaal gebruik, anders toespeling)	x	
52.05	bij jeugdpuistjes (alleen bij dermaal gebruik, anders toespeling)	x	
52.06	bij puistjes en meeëters (alleen bij dermaal gebruik, anders toespeling)	x	
52.07	zuivert de huid	x	
52.08	voor een goede flora op de huid	x	
52.09	aanbevolen bij steenpuisten		x

		toegelaten	
		ja	nee
53.00	insectenbeten en jeuk		
53.01	insectenbeten en kwallenbeten		x
53.02	jeuk (plaatselijke kortdurende)		x
53.03	tegen jeuk / jeukstillend		x
53.04	bij lichte jeuk		x
53.05	bij rode en gevoelige huid (alleen uitwendig gebruik)	x	
53.06	neutraliseert het gif van insecten		x
53.07	ter verzorging en verzachting van de huid bij insecten- en kwallenbeten	x	
54.00	voet		
54.01	blaarvorming (context; voorkomen van)*	x	
54.02	blaarvorming (context; behandelen van)		x
54.03	verzachtend bij blaarvorming	x	
54.04	jeukende voet(en)		x
54.05	(toe te passen bij) winterhanden en -voeten		x
54.06	voetschimmel		x
54.07	zwemmerseczeem		x
54.08	bij kalknagels / verzorging van kalknagels (alleen uitwendig gebruik)	x	
54.09	verzorging van dikke, bruine nagels	x	
54.10	kalknagels		x
54.11	bij koude handen en voeten	x	
54.12	overmatige voettranspiratie		x
54.13	zweetvoetengeur	x	
54.14	bij zweetvoeten (alleen uitwendig gebruik)	x	
55.00	de beschadigde huid		
55.01	schaafwondjes/schaafwonden		x
55.02	wondjes		x
55.03	bij geschaafde huid		x
55.04	smetten		x
55.05	huidinfecties (voorkomen van)		x
55.06	irritatie van de huid/huidirritatie		x
55.07	ruwe en schrale huid	x	
55.08	schilfering van de huid		x
55.09	bij oppervlakkige/lichte huidaandoeningen		x
55.10	aanbrengen op de aangetaste huid		x
55.11	ondersteunt het herstellend vermogen van de huid	x	
55.12	kleine huidprobleempjes		x
55.13	netelroos		x
55.14	koortslip/koortsblaasjes		x
55.15	verzorging van lipblaasjes*	x	
55.16	decubitus/doorliggingsplekken (voorkomen van)		x

		toegelaten	
		ja	nee
55.17	verzorging van doorligplekken (van de intacte huid)		x
55.18	decubitusprofylaxe		x
55.19	blauwe plekken		x
56.00 moeder en kind			
56.01	luiereczeem		x
56.02	bij luieruitslag (alleen uitwendig gebruik)	x	
56.03	bij/tegen rode billetjes (alleen uitwendig gebruik)	x	
56.04	bij borst- en tepelverzorging	x	
56.05	skeletafwijkingen in de zwangerschap (voorkomen van)		x
56.06	tepelkloven		x
56.07	bij krampjes		x
57.00 gevolgen van fysieke prikkels			
57.01	verwondingen (lichte)/wondjes		x
57.02	te lang in de zon	x	
57.03	bij zonnebrand (alleen uitwendig gebruik)	x	
57.04	zon-irritatie		x
57.05	behandeling van stralingsverbranding		x
57.06	oververhitte huid		x
57.07	brandwondjes		x
57.08	genezend bij huidverbrandingen		x
57.09	verbranding/bevriezing in de 1e graad		x
57.10	winterhanden en -voeten		x
57.11	beschermt huid tegen weersinvloeden	x	
57.12	ter bescherming tegen zon, zee en wind	x	
58.00 diverse huid			
58.01	gevoelige huid	x	
58.02	tegen jeuk		x
58.03	bij lichte jeuk		x
58.04	netelroos		x
58.05	bestrijdt allergieën		x
58.06	allergisch eczeem, ter verlichting van symptomen van-		x
58.07	bij (over)gevoeligheid voor ...		x
58.08	bij gevoeligheid voor...		x
58.09	bij broze nagels (alleen uitwendig gebruik)	x	
58.10	versterkt de nagels	x	
58.11	bij eelt	x	
58.12	bij kloofjes (alleen uitwendig gebruik)	x	
58.13	verwijderen van wratten		x
58.14	cosmetische verzorging van wratten (alleen bij uitwendige toepassing)	x	
58.15	likdoorns, eksterogen en eeltknobbels		x
58.16	verzorging van likdoorns, eksterogen en eeltknobbels*	x	
58.17	zweertjes of pustels (kleine)		x

		toegelaten	
		ja	nee
58.18	zweetafscheiding (lokaal en uitwendig gebruik)	x	
58.19	onaangename lichaamsgeur		x
58.20	desinfecteren		x
58.21	ontsmetten		x
58.22	beschermt tegen zon (in- en uitwendige toepassing)	x	
58.23	sneller bruin worden (in- en uitwendige toepassing)	x	
58.24	beschermt tegen UV-straling (in- en uitwendige toepassing)	x	
58.25	bij een zongevoelige huid (in- en uitwendige toepassing)	x	
58.26	bevordert bruin worden/bruinen (bij in- en uitwendige toepassing)	x	
58.27	verzorging van ouderdomsvlekken (alleen bij uitwendige toepassing)	x	
58.28	tepelkloven, ter verzorging en verzachting van (alleen uitwendig gebruik)	x	
60.00 BEWEGINGSAPPARAAT			
60.01	zwellingen		x
61.00 spieren			
61.01	zorgt voor de spieren	x	
61.02	spierpijn		x
61.03	te gebruiken bij spierpijn		x
61.04	tegen spier- en rugpijn		x
61.05	voorkomt en geneest spierpijn		x
61.06	ter behandeling spieren na/bij sport	x	
61.07	ter verzorging (gevoelige) spieren na/bij sport	x	
61.08	voor herstel na fysieke inspanning	x	
61.09	gevoelige spieren	x	
61.10	bij vermoeide spieren	x	
61.11	koude spieren	x	
61.12	stijve/stramme spieren	x	
61.13	stijve spieren bij het opstaan	x	
61.14	ochtendstijfheid	x	
61.15	stijve spieren na sport, bij het opstaan e.d.	x	
61.16	vastzittende spieren (na bijv. sport)	x	
61.17	voor soepele spieren	x	
61.18	maakt spieren soepel	x	
61.19	voor soepele spieren na lang zitten	x	
61.20	soepel bewegen/blijven bij repeterende bewegingen	x	
61.21	bij langdurig werken met muis en beeldschermen	x	
61.22	bij continu/eentonig werken met computer/muis/beeldschermen	x	
61.23	spieren en pezen	x	
61.24	bij continue belasting van handen, polsen, ellebogen, nek en schouderwerk	x	
61.25	eentonige belasting van spieren en pezen	x	
61.26	verzorging van zwaarbelaste spieren	x	
61.27	verzorging van overbelaste spieren		x
61.28	RSI		x
61.29	muisarm		x

		toegelaten	
		ja	nee
61.30	overbelaste pezen/spieren		x
61.31	verrekkingen		x
61.32	kneuzingen (lichte)		x
61.33	soepel bewegen	x	
62.00	gewrichten		
62.01	last van gewrichten		x
62.02	voor soepele gewrichten	x	
62.03	voor het behoud van soepele gewrichten	x	
62.04	houdt gewrichten soepel	x	
62.05	(bij) stramme/stijve gewrichten		x
62.06	smering van de gewrichten	x	
62.07	voor de gewrichtsfunctie	x	
62.08	goed voor de aanmaak/opbouw van kraakbeen (in de gewrichten)	x	
62.09	goed voor het kraakbeen (in de gewrichten)	x	
62.10	voor (het behoud van) gezond kraakbeen	x	
62.11	geeft verlichting bij gewrichtsslijtage		x
62.12	gewrichtspijn		x
62.13	reumatische pijn		x
62.14	gevoelige gewrichten		x
62.14	stijve nek		x
62.15	te gebruiken bij een stijve nek		x
62.16	spit		x
62.18	te gebruiken bij spit		x
62.19	goede resultaten bij rugklachten, veroorzaakt door nierproblemen		x
62.20	te gebruiken bij pijn in de arm		x
62.21	pijn in armen en benen		x
62.22	verstuikingen		x
62.23	te gebruiken bij verstuikingen		x
62.24	ter verlichting van verstuikingen		x
63.00	botten		
63.01	voor sterke botten	x	
63.02	behoud van sterke botten	x	
63.03	voor een goede botaanmaak	x	
63.04	voor opbouw botten/beenderstelsel	x	
63.05	voorkomt botontkalking		x
63.06	voorkomt broze botten		x
63.07	kan het risico op osteoporose op latere leeftijd verminderen		x
63.08	bij verhoogde kalkbehoefte (i.v.m. de overgang, tijdens de groei)	x	
63.09	goed voor de kalkhuishouding	x	
63.10	voor een goede opname van kalk	x	
63.11	bij behoefte aan extra kalk	x	
63.12	verhoogt de opname van kalk in botten (alleen voor vitamine D)	x	
63.13	helpt het verlies aan calcium afremmen		x

		toegelaten	
		ja	nee
63.14	engelse ziekte (voorkomen van)		x
63.15	skeletafwijkingen in de zwangerschap (voorkomen van)		x
63.16	Gezondheidsraad beveelt senioren en mensen met een donkere huidskleur aan extra vitamine D te gebruiken ter versterking van botten	x	
70.00	ZENUWEN		
70.01	zenuwpijn		x
70.02	goed/van belang voor het zenuwstelsel	x	
70.03	goed voor de coördinatie	x	
70.04	draagt bij aan de ontwikkeling van de hersenen	x	
71.00	gemoedstoestand		
71.01	goed tegen depressies		x
71.02	een beetje depri		x
71.03	opbeurend	x	
71.04	voor een goede gemoedstoestand	x	
71.05	neerslachtig	x	
71.06	neerslachtigheid		x
71.07	bij incidentele neerslachtigheid		x
71.08	somber	x	
71.09	terneergeslagen	x	
71.10	zwaarmoedig	x	
71.11	zwaarmoedigheid		x
71.12	moedeloos	x	
71.13	moedeloosheid		x
71.14	bij incidentele moedeloosheid		x
71.15	bij ups en downs	x	
72.00	geest/geestelijk/reactie		
72.01	voor een heldere geest	x	
72.02	houdt de geest helder	x	
72.03	voor de geestelijke veerkracht	x	
72.04	gunstig voor een goede geestelijke balans	x	
72.05	bij grote geestelijke inspanning	x	
72.06	voor meer geestelijke energie	x	
72.07	positief voor lichaam en geest	x	
72.08	bevordert de reactiesnelheid	x	
72.09	voor een goed reactievermogen	x	
73.00	stress		
73.01	nervositeit/zenuwachtigheid		x
73.02	helpt bij een zenuwachtig gevoel	x	
73.03	bij nervositeit		x
73.04	goed tegen nervositeit		x

		toegelaten	
		ja	nee
73.05	helpt bij nervositeit/verkrampingen		x
73.06	toe te passen bij allerlei vormen van nervositeit		x
73.07	tics		x
73.08	tegen zwakke zenuwen		x
73.09	bij zwakke zenuwen	x	
73.10	geeft zwakke zenuwen een weldadige rust	x	
73.11	zenuwversterking	x	
73.12	kan de prikkeloverdracht tussen cellen bevorderen (indien aantoonbaar)	x	
73.13	stress		x
73.14	bij stress/spanning (als omstandigheid, zoals bij stress-situaties)	x	
73.15	evenwichtig in stresssituaties	x	
73.15	in spannende tijden	x	
73.16	gestresst		x
73.17	stress-vermindering		x
73.18	helpt bij incidentele stress		x
73.19	minder stressgevoelig	x	
73.20	overspannenheid		x
73.21	burn-out		x
73.22	toe te passen bij overspanning		x
73.23	bij spanning en inspanning	x	
73.24	helpt bij geestelijke druk en inspanning	x	
73.25	overwerktheid		x
73.26	tijdens drukke werkzaamheden	x	
73.27	bij innerlijke onrust	x	
73.27	rusteloosheid		x
73.28	rusteloos	x	
73.29	prikkelbaarheid		x
73.30	prikkelbaar	x	
73.31	snel geïrriteerd	x	
73.32	doen de geestelijke druk en spanning afnemen		x
73.33	ontspant, ontspannend	x	
73.34	rustgevend	x	
73.35	natuurlijke rustgever	x	
73.36	kalmerend/sederend		x
74.00	concentratie		
74.01	verbetert de concentratie	x	
74.02	bevordert concentratievermogen	x	
74.03	goed voor concentratievermogen	x	
74.04	probleem met concentratievermogen		x
74.05	bij concentratiezwakte		x
74.06	bij concentratieproblemen		x
74.07	bij moeite om te concentreren	x	
74.08	om geconcentreerd te blijven	x	

		toegelaten	
		ja	nee
75.00	geheugen		
75.01	goed voor het geheugen	x	
75.02	verbetert het geheugen	x	
75.03	bij vergeetachtigheid		x
75.04	bij geheugenzwakte		x
75.05	om 'bij de tijd' te blijven	x	
75.06	kan de bloed/hersenbarrière passeren		x
76.00	examens/leren		
76.01	bij examenvrees		x
76.02	bij examenspanning	x	
76.03	opzien tegen examen	x	
76.04	bij faalangst		x
76.05	bij plankenkoorts	x	
76.06	voor betere leerprestatie	x	
77.00	ongeboren kind		
77.01	ter bevordering van een goede ontwikkeling van het zenuwstelsel van het ongeboren kind (alleen bij foliumzuur)	x	
77.02	ondersteunt de opbouw van zenuwcellen	x	
77.03	ter voorkoming van 'open ruggetje'		x
77.04	Gezondheidsraad beveelt zwangere vrouwen aan foliumzuur te gebruiken in de aangegeven dosering, ter bevordering van een goede ontwikkeling van het zenuwstelsel van het ongeboren kind	x	
77.05	Gezondheidsraad beveelt vrouwen met kinderwens en zwangere vrouwen aan om extra foliumzuur te gebruiken, ter verlaging van het risico op een open ruggetje*	x	
77.06	voor vrouwen die zwanger willen worden (geldt alleen voor foliumzuur)	x	
80.00	ALGEMENE LICHAMELIJKE TOESTAND		
81.00	fit/energie/gezond		
81.01	wordt opnieuw fit	x	
81.02	booster / energieboost	x	
81.03	voelt u potent door	x	
81.04	versterkt de levenskracht	x	
81.05	geeft meer energie	x	
81.06	gunstige invloed op de gezondheid	x	
81.07	voor behoud gezondheid	x	
81.08	voor een gezond leven	x	
81.09	vergroot het uithoudingsvermogen	x	
81.10	gunstige invloed op het uithoudingsvermogen	x	
81.11	voor een natuurlijke afbouw van het roken	x	
81.12	geeft steun om het roken te laten	x	
81.13	vermindert de trek in een sigaret	x	

		toegelaten	
		Ja	nee
81.14	vergemakkelijkt het roken te laten	x	
81.15	stoppen met roken (subjectieve bezwaren bij nicotine-absentie)		x
81.16	algehele normalisering lichaamsfuncties		x
82.00	weerstand/afweer/immuunsysteem		
82.01	verhoogt de weerstand van het organisme	x	
82.02	verhoogt de weerstand tegen virussen		x
82.03	bij onvoldoende weerstand		x
82.04	ondersteunt het afweersysteem	x	
82.05	activeert het afweersysteem	x	
82.06	bevordert het (natuurlijk) afweersysteem	x	
82.07	bevordert het (natuurlijk) afweersysteem van de lichaamscellen	x	
82.08	helpt het (natuurlijk) afweersysteem van de lichaamscellen	x	
82.09	ondersteunt het immuunsysteem	x	
82.10	stimuleert het immuunsysteem	x	
83.00	stofwisseling		
83.01	ondersteunt de stofwisseling	x	
83.02	stimuleert de stofwisseling*	x	
83.03	bevordert de stofwisseling	x	
83.04	verbetert de stofwisseling		x
83.05	ter ondersteuning van een gezond zuur-base evenwicht	x	
83.06	bevordert een goed zuur-base evenwicht	x	
84.00	vermoeidheid/prestaties		
84.01	bij vermoeidheid	x	
84.02	tegen vermoeidheid		x
84.03	bestrijdt moeheid/vermoeidheid		x
84.04	helpt bij moeheid/vermoeidheid	x	
84.05	voorjaarsmoeheid	x	
84.06	tegen prestatievermindering		x
84.07	helpt prestaties te verbeteren	x	
84.08	bestrijdt lusteloosheid		x
84.09	bij lusteloosheid		x
84.10	lusteloos	x	
85.00	slaap		
85.01	bevordert de nachtrust	x	
85.02	bevordert een natuurlijke gezonde nachtrust	x	
85.03	voor een goede en gezonde nachtrust	x	
85.04	verstoorde nachtrust		x
85.05	bevordert een onverstoorde nachtrust		x
85.06	slaapopwekkend	x	
85.07	bevorderen van de slaapbereidheid	x	
85.08	bij slaapproblemen		x

		toegelaten	
		ja	nee
85.09	bij inslaapproblemen		x
85.10	bij slecht slapen		x
85.11	gunstige invloed op de slaapfunctie	x	
85.12	slapeloosheid		x
85.13	voor een gezonde slaap*	x	
85.14	bevordert een natuurlijke, gezonde slaap	x	
85.15	om lekker te slapen	x	
85.16	's ochtends uitgerust wakker worden	x	
85.17	slaap (context; slaapproblemen/moeilijk slapen)		x
85.18	jetlag	x	
85.16	helpt tegen snurken	x	
85.17	helpt bij gesnurk	x	
86.00 vitaminen, mineralen etc.			
86.01	deficiëntieziekten		x
86.02	beschrijven van symptomen tekort vitaminen (bijsluiter)		x
86.03	bevordert opname van mineralen en vitamines	x	
86.04	tekort aan vitamines in lichaam		x
86.05	tekort aan vitamines in voeding	x	
86.06	bij gebruik van .. verzekerd van voldoende inname	x	
86.07	vult ijzertekorten snel aan		x
86.08	voorziet lichaam van extra ijzer	x	
86.09	tekort aan prostaglandines		x
86.10	bevordert aanmaak prostaglandines		x
86.11	ondersteunt de vorming van prostaglandines	x	
86.12	tekort aan gammalinoleenzuur in de voeding	x	
86.13	geeft extra gammalinoleenzuur	x	
90.00 VEROUDERING			
90.01	gunstige invloed op ouderdomsverschijnselen	x	
90.02	bestrijdt ouderdomsverschijnselen		x
90.03	beschermte tegen ouderdomsverschijnselen	x	
90.04	versterkt zowel inwendig als uitwendig bij ouderdomsverschijnselen	x	
90.05	ouderdomskwalen		x
90.06	preventief middel tegen ouderdomskwalen/bij ouderdomsverschijnselen		x
90.07	bestrijdt te snelle veroudering		x
90.08	beschermte bij veroudering	x	
90.09	beschermte bij te snelle veroudering		x
90.10	bestrijdt aftakeling		x
90.11	bestrijdt verlies aan vitaliteit		x
90.12	bij verlies aan vitaliteit	x	
90.13	tegen verlies aan vitaliteit		x
90.14	verhoogt de vitaliteit	x	
90.15	houdt jong	x	
90.16	houdt uw uiterlijk fris en jeugdig	x	

		toegelaten	
		ja	nee
90.17	ter aanvulling van anti-oxidanten	x	
90.18	volledige anti-oxidantengroep (bij vit. A, C, E en Se en β -caroteen)	x	
90.19	tegen beschadiging door vrije radicalen		x
90.20	tegen veroudering door vrije radicalen		x
90.21	bij veroudering door vrije radicalen	x	
90.22	ter bescherming tegen vrije radicalen	x	
90.23	vrije-radicalen vanger	x	
90.24	anti-oxidant	x	
90.25	tegen vrije radicalen * uitsluitend in deze context	x	
90.26	ter bescherming van gezonde cellen en weefsels	x	
90.27	celbeschermend	x	
90.28	voor behoud van gezonde cellen en weefsels	x	
90.29	bij beschadiging van cellen		x
91.00	overgang		
91.01	overgangsklachten (die niet gepaard gaan met bloedverlies)		x
91.02	bij overgangsklachten		x
91.03	bij overgangsverschijselen	x	
91.04	wisselende stemmingen tijdens overgang	x	
91.05	prikkelbare gevoelens	x	
91.06	bij opvliegers	x	
91.07	sterkt aan tijdens menopauze	x	
91.08	opvliegers en prikkelbare gevoelens	x	
100.00	DIVERSEN		
100.01	medicinaal		x
100.02	homeopathisch		x
100.03	geneeskrachtig		x
100.04	dit is geen geneesmiddel		x
100.05	natuurrecept		x
100.06	natuurlijk middel (let op artikel 28 CAG)	x	
100.07	dit is een natuurproduct	x	
100.08	verzorgingsmiddel (context extra belangrijk)	x	
100.09	fytotherapeuticum		x
100.10	zelfmedicatie		x
100.11	zelfzorg	x	
100.12	onderhoudsproduct	x	
100.13	kan langdurig worden gebruikt (mits aannemelijk en veilig)	x	
100.14	dit is een voedingssupplement	x	
100.15	zonder recept verkrijgbaar		x
100.16	vrij verkrijgbaar	x	
100.17	gezondheidstip	x	
100.18	sterk geconcentreerd (mits aantoonbaar juist)	x	
100.19	bijsluiter	x	
100.20	lees voor gebruik de bijsluiter		x

		toegelaten	
		ja	nee
100.21	juist	x	
100.22	goed voor de....	x	
101.00	werking		
101.01	werking		x
101.02	claims die verwijzen naar fysiologische werkzaamheid	x	
101.03	claims die verwijzen naar nutritionele werkzaamheid	x	
101.04	helpt snel (mits geen toespeling op hulp bij ziekte)	x	
101.05	helpt direct		x
101.06	heilzame plant	x	
101.07	heilzame ingrediënten		x
101.08	heilzame werking/invloed		x
101.09	weldadig	x	
101.10	mild en natuurlijk	x	
101.11	dit product geeft geen gewenning (zie artikel 30)	x	
101.12	ontwenningsverschijnselen		x
101.13	onthoudingsverschijnselen	x	
102.00	aanbevelingen/verwijzingen		
102.01	aanbevolen door huisartsen		x
102.02	Gezondheidsraad (bij ADH op verpakking)	x	
102.03	Gezondheidsraad in algemene wervende zin		x
102.04	officiële aanbevelingen Gezondheidsraad (foliumzuur/zwanger, vit D/ouderen)	x	
102.05	verwijzing naar testconclusies Consumentenbond	x	
102.06	verwijzing naar oordeel Consumentenbond over werking / effect		x
102.07	officiële aanbevelingen Wereld Gezondheidsorganisatie	x	
102.08	Wereld Gezondheidsorganisatie in algemene wervende zin		x
102.09	bel voor meer informatie onze diëtiste		x
102.10	raadpleeg/bel voor een voedingsadvies onze diëtiste	x	
102.11	klinisch getest		x
102.12	ontwikkeld volgens de nieuwste wetenschappelijke inzichten	x	
102.13	uit onderzoek is gebleken ... (mits geen betrekking op werking)	x	
102.14	onderzoek toont aan ... (mits geen betrekking op werking)	x	
102.15	vervaardigd volgens GMP	x	
102.16	aanbevolen door .. (beroepsbeoefenaar)		x
102.17	verkrijgbaar bij .. (beroepsbeoefenaar)	x	
102.18	gestandaardiseerde kwaliteit	x	
102.19	CTF 1)	x	

1) Fytoproducten - goedgekeurd door de CTF - kunnen de navolgende vermelding op de verpakking en de bijsluiter opnemen: * verpakking: CTF keurmerk/logo + toelatingsnummer + vermelden toegelaten categorie; *bijsluiter: naast het voornoemde op de verpakking kan in de bijsluiter een korte toelichting worden opgenomen ("product X is door de CTF getoetst en toegewezen aan Categorie Y") en verwezen worden naar de website ("meer informatie over CTF en CTF keurmerk: www.ctf.nl).

toegelaten	
ja	nee

103.00	toepassing		
103.01	kruiden voor .. (naam orgaan) - zie N.B. 1+2 pagina 48 -	x	
103.02	(naam orgaan) kruiden - zie N.B. 1+2 pagina 48 -	x	
103.03	(naam orgaan) tablet, -capsule etc.	x	
103.04	fytocapsules	x	
103.05	combinatie kwaal/aandoening/lichamelijke conditie met farmaceutische toedieningsvorm		x
103.06	kuur	x	
103.07	past in een eiwitbeperkt/glutenvrij/natriumarm dieet	x	
103.08	eerste hulp (alleen uitwendig)	x	
103.09	bestrijdt 'aandoening'		x
103.10	tegen 'aandoening'		x
103.11	klachten (in samenhang met bijv. organen)		x
103.12	aandoening (in samenhang met bijv. organen)		x
103.13	probleem (in samenhang met bijv. organen)		x
103.14	alledaagse problemen	x	
103.15	last van		x
103.16	kampen met ...		x
103.17	niet lekker voelen	x	
103.18	ongemakken als toespeling op pijn (context)		x
103.19	kleine kwalen waarvoor men normaal niet naar de dokter gaat		x
103.20	niet meteen naar de dokter		x
103.21	eerst kijken wat je er zelf aan kunt doen	x	
103.22	onwel worden		x
103.23	infecties		x
103.24	(natuurlijke) antiseptica		x
103.25	lichaamsvreemde stoffen		x
103.26	schimmelachtige aandoeningen		x
103.27	pijnstillend		x
103.28	verlicht de pijn		x
103.29	bevat geen pijnstillende middelen		x
103.30	ondersteunt herstel/aansterken na ziekte (alleen in context van "opnieuw fit worden van het lichaam")	x	
103.31	versnelt herstel na ziekte (alleen in context van "opnieuw fit worden van het lichaam")	x	
103.32	daar knap je van op (mits geen suggestie van "genezende werking")	x	
103.33	dat de genezing versnelt		x
103.34	in herstelperiodes	x	
103.35	hormonale schommelingen/hormoonschommelingen		x
103.36	voor een evenwichtige hormoonbalans		x
103.37	aromatherapie 1)	x	

1) wanneer aromatherapie niet oraal/individueel, maar indirect via de lucht in een ruimte wordt toegepast, is er geen probleem met deze algemene naam voor deze productgroep (mits de teksten voldoen aan de KAG-richtlijnen)

110.00	CATEGORIE SPORTGERELATEERDE CLAIMS	toegelaten	
		ja	nee

Algemeen:

Onderstaande sportgerelateerde claims zijn **uitsluitend** toegelaten **binnen de context sport en zware fysieke inspanning** en indien in de context de vermelding "**de basis is goede voeding & voldoende training**" is opgenomen.

111.00 training & prestatie

111.01	speciaal (uit)gebalanceerd voor sporters	x	
111.02	verhoogde behoefte bij sport(-prestatie)	x	
111.03	bij prestatievermindering	x	
111.04	om een fysieke (top)prestatie bij sport te kunnen leveren	x	
111.05	verbetert*/bevordert het uithoudingsvermogen/conditie/fysieke prestatie bij sporters	x	
111.06	sportieve voorsprong door complete voeding	x	
111.07	snel aanvullen (verbruikte) energie na training/sport(-prestatie)	x	
111.08	ter aanvulling van energievoorraad in de spieren na training/sport (-prestatie)	x	
111.09	bevordert alertheid/concentratie/zelfvertrouwen bij sport (-prestatie)	x	
111.10	langer/effectiever* kunnen trainen	x	
111.11	energieboost voor training/sport (-prestatie)	x	
111.12	snel aanvullen vocht- en mineralenverlies bij training/sport (-prestatie)	x	
111.13	voor een evenwichtige bloedsuikerspiegel bij training/sport (-prestatie) *	x	
111.14	voor een constante bloedsuikerspiegel		x

112.00 weerstand en herstel bij sport(-prestatie)

112.01	voor snel herstel na training/sport (-prestatie)	x	
112.02	ondersteunt snel herstel na training/sport (-prestatie)	x	
112.03	sneller herstel na training/sport (-prestatie)	x	
112.04	herstel van spierweefsel na training/sport (-prestatie)	x	
112.05	beschermt lichaamscellen bij training/sport (-prestatie)	x	
112.06	helpt bij vermoeide spieren bij training/sport (-prestatie)	x	
112.07	vertraagt de verzuring van de spieren bij training/sport (-prestatie)	x	
112.08	vertraagt de melkzuurvorming in de spieren bij training/sport (-prestatie)	x	
112.09	helpt bij herstel na een sportblessure	x	
112.10	helpt sportblessures te voorkomen		x
112.11	vermindert het risico op blessures bij training/sport(-prestatie)	x	
112.12	vermindert het risico op blessures		x

113.00 spiermassa/-kracht

113.01	voor meer kracht	x	
113.02	stimuleert spiergroei/(vetvrije) spiermassa bij sport	x	
113.03	voor meer/sterkere spieren/spieropbouw/spierkracht	x	
113.04	natuurlijke anabolen/anabolica/anabole werking		x
113.05	stimuleert/ondersteunt hormoonproductie		x

		toegelaten	
		ja	nee
114.00	gewichts(klasse)controle/vetmassa		
114.01	stimuleert*/bevordert* de vetverbranding/vetstofwisseling	x	
114.02	helpt bij overgewicht	x	
114.03	vermindert het hongergevoel	x	
114.04	vermindert de vetvorming/vermindert de vetopname uit voeding	x	
114.05	helpt het vetgehalte in het lichaam te verlagen	x	
114.06	voorkomt overgewicht/remt vetvorming/vetopname		x
115.00	diversen sport		
115.01	adviseurs: topsporter, coach, sportbond, sport diëtist/voedingsdeskundige	x	
115.02	de gebruikte ingrediënten staan niet op de (IOC/WADA/naam sportbond-) dopinglijst	x	
115.03	bevat geen dopinggeduide voedingsstoffen		x
115.04	is veilig in gebruik		x

Titel:	Richtsnoerdocument betreffende het gebruik van gezondheidsclaims voor levensmiddelen op basis van VERORDENING (EG) 1924/2006 van 20 december 2006 (kort: Richtsnoerdocument ClaimsVO)
---------------	--

Versie: Augustus 2018

Inleiding en Doel (concept) richtsnoerdocument

Inleiding

Verordening (EG) 1924/2006 van 20 december 2006 (kortom: ClaimsVO) heeft tot doel om een hoog beschermingsniveau voor de consument te waarborgen. De claims inzake levensmiddelen moeten voor de consument begrijpelijk zijn en alle stoffen waarvoor een claim wordt gedaan, moeten een (wetenschappelijk) bewezen heilzaam nutritioneel of fysiologisch effect hebben. De ClaimsVO beoogt verder om verschillen tussen de nationale bepalingen met betrekking tot claims te harmoniseren zodat het vrije verkeer van levensmiddelen gegarandeerd is en dit niet leidt tot ongelijke concurrentievoorwaarden. De ClaimsVO is van toepassing op alle voedings- en gezondheidsclaims die in commerciële mededelingen worden gedaan over levensmiddelen die zijn bestemd voor de eindverbruiker. Ook handelsmerken en andere merknamen en fantasienamen die als voedings- of gezondheidsclaims kunnen worden opgevat, vallen onder de ClaimsVO.

Doel

Dit richtsnoerdocument heeft tot doel om (stakeholders van) de levensmiddelen- en voedingssupplementenindustrie bewust te maken van de criteria van de ClaimsVO wanneer zij gezondheidsclaims¹ maken voor hun producten en bij het maken van (publieks)reclame daarover. Het richtsnoerdocument biedt praktische handvatten en vervangt de actuele wet- en regelgeving niet. Deel 1 van het richtsnoerdocument omvat een algemene uitleg over de ClaimsVO en de toepassing daarvan, deel 2 omvat een richtsnoer voor het gebruik van de Database Gezondheidsclaims met alternatieve bewoordingen.

Deel I van het richtsnoerdocument

Definities

Claim¹: elke boodschap of aanduiding die niet verplicht is op grond van de communautaire of nationale wetgeving, met inbegrip van illustraties, grafische voorstellingen of symbolen, ongeacht de vorm, waarmee gesteld, de indruk gewekt of geïmpliceerd wordt dat een levensmiddel bepaalde eigenschappen heeft;

Voedingsclaim²: een claim die stelt, de indruk wekt of impliceert dat een levensmiddel bepaalde heilzame voedingseigenschappen heeft die zijn toe te schrijven aan:

a) de energetische waarde (calorische waarde) die het

- i) levert,
- ii) in verlaagde of verhoogde mate levert, of
- iii) niet levert, en/of

b) de nutriënten of andere stoffen die het

- i) bevat,
- ii) in verlaagde of verhoogde hoeveelheid bevat, of
- iii) niet bevat.

Gezondheidsclaim^{3,4}: een claim die stelt, de indruk wekt of impliceert dat er een verband bestaat tussen een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een bestanddeel daarvan en de gezondheid.

Gezondheidsclaims beschrijven of verwijzen naar het volgende:

- a) De rol van een nutriënt of andere stof bij de groei en ontwikkeling en de functies van het lichaam, of
- b) Psychologische functies of gedragsfuncties, of
- c) Onverminderd Richtlijn 96/8/EG, het afslankende of het gewichtsbeheersende effect, een vermindering van het hongergevoel, een versterking van het gevoel van verzadiging, of beperking van de in de voeding beschikbare energie.

Claim inzake ziekterisicobeperking⁵: een claim die stelt, de indruk wekt of impliceert dat de consumptie van een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een bestanddeel daarvan een risicofactor voor het ontstaan van een ziekte bij de mens in significante mate beperkt.

---

¹ Verordening (EG) 1924/2006, artikel 2 lid 2

² Verordening (EG) 1924/2006, artikel 2 lid 4

³ Verordening (EG) 1924/200, artikel 2 lid 5

⁴ Verordening (EG) 1924/2006 art 13

⁵ Verordening (EG) 1924/2006 artikel 2 lid 6

Kinder (Gezondheids)claim⁶: een claim die stelt, de indruk wekt of impliceert dat de consumptie van een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een bestanddeel daarvan verband houdt met de ontwikkeling en gezondheid van kinderen.

Voedingssupplementen⁷: zijn voedingsmiddelen als aanvulling op de normale voeding bedoeld die een geconcentreerde bron van een of meer nutriënten of andere stoffen met een nutritioneel of fysiologisch effect vormen en in voorgedoseerde vorm op de markt worden gebracht, namelijk als capsules, pastilles, tabletten, pillen, en soortgelijke vormen, zakjes poeder, ampullen met vloeistof, druppelflacons, en soortgelijke vormen van vloeistoffen en poeders bedoeld voor inname in afgemeten kleine eenheidshoeveelheden.

Nutriënt⁸: eiwitten, koolhydraten, vetten, voedingsvezels, natrium en de in de bijlage bij Richtlijn 90/496/EEG genoemde vitaminen en mineralen, alsmede stoffen die tot een van deze categorieën behoren of er een bestanddeel van zijn.

Andere stof⁹: een stof die geen nutriënt is, maar wel een nutritioneel of fysiologisch effect heeft.

Inhouds/Ingrediënt-claim¹⁰: Een inhoudsclaim is een vermelding van het (de) aanwezige ingrediënt(en), uitsluitend ter identificatie van het product, zonder dat er direct noch indirect een gezondheids- of voedingsclaim wordt gesuggereerd. Inhoudsclaims kunnen alleen gemaakt worden voor ingrediënten die geen enkele goedgekeurde gezondheids- of voedingsclaim hebben, of als niet voldaan wordt aan de Conditions of use die gelden voor een gezondheidsclaim. Voorbeeld van toelaatbare toepassingen van een Inhoudsclaim zijn de aanduidingen van de herkomst of kwaliteit van het ingrediënt. Niet-toelaatbaar is daarentegen een aanduiding van de opneembaarheid van het ingrediënt. Dat suggereert op zijn minst een nutritioneel effect van het ingrediënt.

Definities van begrippen in de context van de ClaimsVO

Wetenschappelijk bewezen: dit kan alleen maar gebruikt worden in combinatie met een door de Europese Food Safety Authority (EFSA) positief beoordeelde en door de EU commissie goedgekeurde voedings- of gezondheidsclaim.

Gezond: dit verwijst naar gezondheid. Het is een verwijzing naar een algemeen, niet-specifiek voordeel en is toegestaan als zij samengaat met een specifieke gezondheidsclaim (conform artikel 10 lid 3 van de ClaimsVO).

Voedzaam: dit verwijst naar de nutritionele waarde van het levensmiddel en is daarmee een voedingsclaim. Er moet daarbij duidelijk worden aangegeven waarom het product als zodanig kan worden beschouwd (bijvoorbeeld dat het een bron is van meerdere vitamines en/of mineralen en deze erbij vermelden).

Superfood: dit is een te algemene term om te kunnen worden beoordeeld. Het kan verwijzen naar verschillende eigenschappen van het levensmiddel. Het is te algemeen om als nutritioneel- of gezondheidseffect te worden uitgelegd. Wanneer het duidelijk in een nutritionele context of in de context van een gezondheidseffect wordt gebruikt, dient dit gevolgd te worden door een specifieke, toegestane gezondheidsclaim.

---

⁶ Definitie een combinatie van artikel 2, lid 2, sub 5 en artikel 14, lid 1, sub b. van Verordening (EG) 1924/2006

⁷ Richtlijn 2002/46/EG Artikel 2 lid 1 sub b

⁸ Verordening (EG) 1924/2006, artikel 2 lid 2 sub 2

⁹ Verordening (EG) 1924/2006, artikel 2 lid 2 sub 3

¹⁰ Eigen definitie binnen de zelfregulering

Het gebruik van claims conform wetgeving

Welke claims zijn er?

De ClaimsVO onderscheidt een viertal soorten claims: voedingsclaims, inclusief vergelijkende voedingsclaims (ClaimsVO art.8 en 9), claims inzake ziekterisicobeperking (ClaimsVO art.14 lid 1 sub a), claims die verband houden met de ontwikkeling en gezondheid van kinderen (ClaimsVO art.14 lid 1 sub b) en gezondheidsclaims die niet over ziekterisicobeperking en de ontwikkeling en gezondheid van kinderen gaan (ClaimsVO art.13.1). Deze laatste worden ook wel 'generieke' gezondheidsclaims genoemd.

Voor wie is de claim bedoeld?

In de ClaimsVO is bepaald dat claims inzake levensmiddelen begrijpelijk moeten zijn voor de gemiddelde consument. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft daartoe als criterium voor de gemiddelde consument ontwikkeld: bij de beoordeling van een handelspraktijk moet worden uitgegaan van de perceptie van de redelijk geïnformeerde, omzichtige en oplettende consument, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met maatschappelijke en culturele factoren¹¹. Verder is bepaald dat wanneer een claim gericht is op een bepaalde groep consumenten, het wenselijk is dat het effect van de claim vanuit het gezichtspunt van het gemiddelde lid van die groep wordt beoordeeld. Claims die gaan over de ontwikkeling en gezondheid van kinderen zijn in de ClaimsVO apart benoemd. Zie ook de passage over grensvlakken.

Welke gezondheidsrelaties mag ik gebruiken?

De toegelaten (en afgewezen) gezondheidsclaims zijn (en worden) opgenomen in het EU Register voor claims (zie <http://ec.europa.eu/nuhclaims/>). Alle overige voedings- en gezondheidsclaims zijn verboden, tenzij de uiteindelijke beslissing voor het toestaan of afwijzen van de claim opgeschort is. Dit geldt voor claims op de zogenoemde 'on hold lijst'. Er bestaan ook gezondheidsclaims die niet bij de EFSA zijn ingediend. Deze claims mogen niet meer gebruikt worden. Voor de goede orde wordt hierbij opgemerkt dat andere claims dan voedings- en gezondheidsclaims nooit in het register zullen zijn opgenomen omdat deze niet via de ClaimsVO zijn gereguleerd.

De bewoordingen van de toegelaten voedings- en gezondheidsclaims behoeven niet letterlijk gevolgd te worden. Toegestaan zijn namelijk ook andere bewoordingen, op voorwaarde dat deze voor de consument dezelfde betekenis hebben. Daarbij is het onder meer belangrijk dat de bewoordingen begrijpelijk zijn voor de consument, deze door de EFSA bevestigd wetenschappelijke bewijs reflecteren (zogenaamde EFSA-opinies) voor een nutritioneel en/of fysiologisch effect en door hun formulering niet medisch van aard worden.

Voor een goedgekeurde voedings- of gezondheidsclaim mag de functie van het betreffende nutriënt, de stof, het levensmiddel of de levensmiddelen categorie in het lichaam worden uitgelegd via de beschikbare communicatiekanalen, zodat de consument begrijpt waar het over gaat. Dit kan op basis van algemene kennis en/of de EFSA opinie.

Bijvoorbeeld:

De gezondheidsclaim "Vitamine C draagt bij tot de normale collageenvorming voor de normale werking van de

---

¹¹ Considerans richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken 2005/29/EG

bloedvaten” is een goedgekeurde gezondheidsclaim. De meeste consumenten zullen niet weten wat collageen is, laat staan wat dit voor betekenis heeft voor de bloedvaten. Een adverteerder/producent zou dan moeten kunnen uitleggen wat collageen is en welke betekenis het heeft voor die bloedvaten. Voor de goede orde: het is daarbij niet de bedoeling dat de uitleg zo wordt geformuleerd dat er sprake is van een medische claim, of dat de uitleg de strekking van de claim groter maakt dan hetgeen is goedgekeurd door de Europese Commissie! De uitleg moet een toelichting zijn over de functie in het lichaam zonder medische connotaties.

Hoe zit het met de “on hold” claims?

De gezondheidsclaims die door de Europese Commissie “on hold” zijn gezet kunnen niet worden beschouwd als geautoriseerd. Deze claims mogen nog worden gebruikt. Ze moeten wel voldoen aan de algemene vereisten die in de ClaimsVO zijn vastgelegd en de gebruiker zal zelf moeten kunnen aantonen dat de gebruikte claims aannemelijk zijn of vermelden dat ze voorlopig zijn toegelaten. Voor de scheiding gezondheidsclaim en medische claim is de Indicatieve lijst Gezondheidsaanprijzingen van toepassing.

Wanneer is sprake van een (verboden) medische claim?

Verordening (EU) nr. 1169/2011 bevat een algemeen verbod op informatie waarin aan levensmiddelen een geneeskrachtige werking wordt toegeschreven (medische claims worden gebruikt). Elke bewering en/of uiting die aan levensmiddelen eigenschappen toeschrijft inzake het voorkómen, behandelen of genezen van een menselijke ziekte of toespelingen maakt op dergelijke eigenschappen is niet toegestaan. Dergelijke informatie wordt in dat geval niet beschouwd als een gezondheidsclaim.

Behoudens de afwijkingen waarin wordt voorzien in de wetgeving van de Unie betreffende natuurlijk mineraalwater en levensmiddelen voor specifieke doelgroepen¹², mag de voedselinformatie aan levensmiddelen geen eigenschappen toeschrijven inzake het voorkómen, behandelen of genezen van een menselijke ziekte, noch toespelingen maken op dergelijke eigenschappen¹³.

Het gaat bij de artikel 13 generieke gezondheidsclaims om het instandhouden van een goede gezondheid. Van het instandhouden van een goede gezondheid is onder meer sprake bij het verzorgen, ondersteunen, helpen, behouden, bewaren, etc. van een normale werking van een orgaan of lichaamsfunctie.

Voorbeeld: de claim ‘ter ondersteuning van de spijsvertering’ is een gezondheidsclaim. De spijsvertering is een normale functie van het lichaam. Elke gezonde mens heeft een spijsvertering. De claim suggereert geenszins dat de (originele) spijsvertering ‘niet goed’ zou zijn. Daarentegen is de claim ‘ter bevordering van een (te) trage spijsvertering’ niet toegestaan als gezondheidsclaim. Een (te) trage spijsvertering hoort niet bij een normale fysiologische werking van het lichaam. Het is een verbetering van de fysiologische functie bij de mens en ‘verkleurt’ daarmee in de richting van een medische claim.

Bij de beoordeling of sprake is van een medische claim moet naast de bewoording ook de gehele context (inclusief beeld en opmaak) in ogenschouw worden genomen. Door de context kan een geautoriseerde gezondheidsclaim ‘verkleuren’ tot een verboden, medische claim. Zoals het afbeelden van een dokter in een witte jas dat kan doen.

¹² Verordening (EU) nr. 609/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013, PB L 181, 35 ev, in zake voor zuigelingen en peuters bedoelde levensmiddelen, voeding voor medisch gebruik en de dagelijkse voeding vervangende producten voor gewichtsbeheersing, en tot intrekking van Richtlijn 92/52/EEG van de Raad, Richtlijnen 96/8/EG, 2006/125/EG, en 2006/141/EG van de Commissie, Richtlijn 2009/39/EG van het Europees Parlement en de Raad en de Verordeningen (EG) nr. 41/2009 en (EG) nr. 953/2009 van de Commissie

¹³ VERORDENING (EU) Nr. 1169/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 25 oktober 2011, betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten

Mag men claims gebruiken die zinspelen op een tekort?

Als aangetoond is dat er een relatie is tussen een tekort aan nutriënt X en aandoening Y aan het immuunsysteem, blijkt daaruit de relatie tussen nutriënt X en het immuunsysteem. Nutriënt X ondersteunt dus het immuunsysteem. Niet gesteld mag worden dat Nutriënt X het (gezonde) immuunsysteem stimuleert. En uiteraard mag ook niet geclaimd worden dat nutriënt X aandoening Y voorkomt of geneest. Het is niet toegestaan om te stellen, suggereren of impliceren dat een evenwichtige, gevarieerde voeding in het algemeen geen toereikende hoeveelheden nutriënten kan bieden (art. 3 lid 3 ClaimsVO).

Mag ik een algemene, niet specifieke gezondheidsclaim gebruiken?

Op grond van de ClaimsVO¹⁴ is het alleen toegestaan claims die geautoriseerd zijn te bezigen. De enige uitzondering hierop zijn verwijzingen naar algemene, niet-specifieke voordelen van de nutriënt of het levensmiddel voor de algemene gezondheid of voor het welzijn op het gebied van de gezondheid, mits dit gepaard gaat met een specifieke gezondheidsclaim die is geautoriseerd. Gezondheidsclaims die onder artikel 13/14 zijn afgewezen omdat ze niet voldoende specifiek zijn, behoren eveneens tot de categorie “verwijzingen (...) als zij gepaard gaat met een specifieke gezondheidsclaim die is geautoriseerd”.

Bijvoorbeeld de claim: ‘dit product is gezond!’ moet gecombineerd worden met bijvoorbeeld een geautoriseerde gezondheidsclaim over dit product of een bestanddeel ervan, zoals bijvoorbeeld ‘goed voor de spijsvertering’, en het product moet ook voldoen aan de conditions of use voor die claim. Deze ‘onderbouwing met een specifieke claim’ behoort ‘naast’ of ‘na’ algemene, niet specifieke voordelen van het nutriënt/levensmiddel te worden gedaan. Voor een andere uitwerking verwijzen we naar het Uitvoeringsbesluit van de Commissie ten aanzien van specifieke voorwaarden voor het gebruik van artikel 10 claims d.d. 24 januari 2013.

Welke voorwaarden gelden er bij gebruik van een claim?

Claims moeten voldoen aan een aantal algemene voorwaarden¹⁵. Zo moet er sprake zijn van een bewezen heilzaam nutritioneel effect, moet er voldoende van de stof waarover wordt geclaimd aanwezig zijn of juist afwezig zijn, terwijl deze stof in een vorm moet zijn die door het menselijk lichaam kan worden verwerkt. De hoeveelheid die een consument redelijkerwijs van het bewuste product kan consumeren (binnen het bestaande voedingspatroon) moet ook voldoende zijn. Daarnaast zijn alle toegestane claims in de ClaimsVO voorzien van specifieke voorwaarden onder welke deze claims mogen worden toegepast. Voor het merendeel staan hierbij ook de (minimale) hoeveelheden die aanwezig moeten zijn voor het gebruik van de claim. Er kunnen ook voorwaarden zijn bepaald ten aanzien van de beperking of het gebruik van het levensmiddel en eventuele aanvullingen of waarschuwingen die vermeld moeten worden.

Het kan voorkomen dat de voedingsmatrix waarin het nutriënt wordt aangeboden van belang is. Wanneer uit de door de EFSA bevestigde, wetenschappelijke onderbouwing is gebleken dat het geclaimde gezondheidseffect alleen optreedt bij inname van een bepaalde voedingsmatrix, zou het misleidend zijn om deze claims ook voor andere voedingsmiddelen te maken¹⁶. Indien dit het geval is, staat dit duidelijk bij de voorwaarden voor gebruik van de claim vermeld.

---

¹⁴ ClaimsVO art.10 lid 3

¹⁵ ClaimsVO art. 5 en art. 10 lid 2

¹⁶ ClaimsVO art.5 lid 1 onder c

De ClaimsVO heeft bepaald dat zogenaamde voedingsprofielen zullen worden vastgelegd.¹⁷ Zodra deze voedingsprofielen van kracht zijn, zullen voedings- en gezondheidsclaims in beginsel alleen zijn toegestaan op levensmiddelen die voldoen aan deze voedingsprofielen.

Voorts geeft de ClaimsVO aan dat de claim betrekking heeft op een levensmiddel dat gereed is voor consumptie overeenkomstig de aanwijzingen van de fabrikant¹⁸. In de meeste gevallen gaat het dan om producten zoals verkocht. In sommige gevallen moet een levensmiddel echter opgelost worden (bijv. limonadesiroop), of neemt het gedurende de bereiding andere stoffen op (zoals water). In dergelijke gevallen is het van groot belang om de navolgende punten in overweging te nemen:

Als het product moet worden opgelost in of vermengd met water geldt dat de gezondheidsclaim van toepassing is op het product na bereiding.

Als het product moet worden vermengd met of opgelost in een product die zelf ook een bepaalde voedingswaarde kent (bijvoorbeeld ontbijtgranen in melk, warme snacks in frituurolie) die wisselend kan zijn afhankelijk van hoeveelheid of variant, wordt aanbevolen de claim van toepassing te laten zijn op het product zoals verkocht. Men kan immers niet zeker weten of de gebruiksinstructie wordt opgevolgd.

Vallen voedingsvoorlichting en voedingsadviezen onder de reikwijdte van de ClaimsVO?

Dit is afhankelijk van hoe het gebruikt wordt. Als het bijvoorbeeld in de commerciële communicatie is opgenomen, dan valt het binnen de reikwijdte van de ClaimsVO. Als het wordt gebruikt in niet-commerciële communicatie, valt het buiten de reikwijdte van de ClaimsVO. Bedrijven mogen refereren aan nationale campagnes, maar wanneer op het product daarmee een relatie met gezondheid wordt gemaakt, dan kan het een gezondheidsclaim worden.

Moet men de gebruiksvoorwaarden letterlijk volgen?

Te allen tijde moet voldaan worden aan de gebruiksvoorwaarden/conditions of use. Indien de dosering bijvoorbeeld minder is dan volgens de gebruiksvoorwaarden, mag niet aangegeven worden dat om het gezondheidseffect te bereiken, het overige deel 'aanvullend door de normale voeding' geleverd wordt of iets dergelijks. De gebruiksvoorwaarden en eventuele aanvullende informatie en/of waarschuwingen hoeven niet letterlijk te worden overgenomen. Wel dient de consument er dezelfde betekenis aan te geven.

Moet men de gebruiksvoorwaarden, vermeld in Art. 10.2, ook toepassen op andere informatiekanalen dan etikettering?

De gebruiksvoorwaarden, vermeld in Art. 10.2, zijn enkel van toepassing op de etikettering of, bij ontbreken daarvan, in de presentatie en de reclame.

Hoe worden illustraties, grafische afbeeldingen en symbolen beoordeeld?

Ook alle gebruikte illustraties, grafische afbeeldingen en symbolen waarmee gesteld, de indruk gewekt of geïmpliceerd wordt dat het levensmiddel bepaalde heilzame eigenschappen heeft, dienen te voldoen aan de ClaimsVO en in samenhang beoordeeld te worden met gebruikte teksten¹⁹. De afbeelding van een hart in de nabijheid van voedingsclaims over verzadigd vet en natrium impliceert een positieve invloed op de

---

¹⁷ ClaimsVO, art. 4

¹⁸ ClaimsVO, art. 5 lid 3

¹⁹ ClaimsVO art. 2 lid 2 sub 1

hartgezondheid (en dat wordt beschouwd als gezondheidsclaim) en valt om die reden onder de ClaimsVO. Een afbeelding van een hart op een doos chocolade met een strik “voor Valentijn”, impliceert geen gezondheidseffect en valt niet onder de ClaimsVO. Een pakje suikervrije kauwgom met daarop een afbeelding van een gezond, cariësvrij gebit impliceert een gezondheidsclaim over gebitsgezondheid. Een afbeelding van een mond en tanden die iets consumeren zonder vergezeld te gaan van een voedings- of gezondheidsclaim impliceert deze niet per definitie.

Waar moet ik op letten bij het kiezen van een handelsmerk of merk-/productnaam?

Elk handelsmerk of merknaam die voorkomt in de etikettering of de presentatie van een levensmiddel of in de daarvoor gemaakte reclame en als een voedings- of gezondheidsclaim kan worden uitgelegd, moet voldoen aan de bepalingen van de ClaimsVO²⁰. Er geldt echter wel een lange overgangstermijn: handelsmerken of merknamen die bestonden vóór 1 januari 2005 en die niet voldoen aan de ClaimsVO, mogen gebruikt blijven worden tot en met 19 januari 2022.²¹

Deze overgangstermijn geldt ook voor de zogenoemde generieke benamingen van producten. Dit zijn traditionele namen van producten die iets gezondheidsbevorderends of zelfs iets medisch kunnen impliceren maar waarvan iedereen inmiddels weet dat dit in werkelijkheid niet het geval is. Bekende voorbeelden zijn Stophoest en Antaflu snoepjes. De Europese Commissie heeft echter een procedure ontwikkeld opdat voor dergelijke producten een uitzondering kan worden aangevraagd²². Men kan daarbij een aanvraag indienen voor categorieën producten waarvoor dergelijke eigenschappen gelden (zoals ‘hoestbonbons’).

Hoe passen claims in de context van een evenwichtige, gevarieerde voeding?

Claims mogen consumenten niet ontmoedigen af te stappen van een evenwichtige en gevarieerde voeding. Zo mag niet gesteld, gesuggereerd of geïmpliceerd worden dat een evenwichtige, gevarieerde voeding in het algemeen geen toereikende hoeveelheden nutriënten kan bieden of dat het levensmiddel de enige bron is van een bepaald nutriënt of dat het moeilijk is om een voldoende inname te verkrijgen bij een evenwichtige, gevarieerde voeding²³. Consumenten moeten ervan bewust worden gemaakt dat consumptie van het specifieke levensmiddel deel moet uitmaken van een gevarieerde, evenwichtige voeding en niet overmatig of zodanig dat dit tegen goede eetgewoonten indruist. Het moet de consument duidelijk worden dat consumptie van het levensmiddel waarop de gezondheidsclaim betrekking heeft, in het kader van een gevarieerde, evenwichtige voeding, slechts één van de aspecten van een gezonde leefstijl is.

Claims mogen ook niet leiden tot twijfels omtrent de veiligheid en/of de geschiktheid uit voedingsoogpunt van andere levensmiddelen.²⁴

Daarentegen mogen claims ook niet zodanig gebruikt worden dat het de consument aanspoort tot het bovenmatig nuttigen van een levensmiddel of dat het de excessieve consumptie van een levensmiddel vergoelijkt²⁵.

---

²⁰ ClaimsVO art.1 lid 3

²¹ ClaimsVO, art.28 lid 2

²² Verordening (EU) 907/2013 van de Commissie van 20 september 2013 tot vaststelling van de regels inzake aanvragen voor het gebruik van generieke omschrijvingen (benamingen).

²³ ClaimsVO art.3 lid d

²⁴ ClaimsVO art.3 lid b

²⁵ ClaimsVO art.3 lid c

Welke gezondheidsclaims mogen sowieso niet?

De volgende claims zijn niet toegestaan²⁶:

- a) Claims waarin de indruk wordt gewekt dat het niet nuttigen van het levensmiddel de gezondheid kan schaden.
- b) Claims die zinspelen op de snelheid of de mate van gewichtsverlies. Uitingen die aangeven dat men een aantal kilo in een bepaalde tijd kan afvallen zijn hiermee verboden. Ook het tonen van de mate van gewichtsverlies met een 'voor en na' situatie valt hieronder.

Beroepsbeoefenaren

Mag er verwezen worden naar aanbevelingen van artsen of andere beroepsbeoefenaren?

Claims waarin wordt verwezen naar aanbevelingen van individuele artsen of beroepsbeoefenaren op het gebied van de volksgezondheid zijn niet toegestaan²⁷. Met een beroepsbeoefenaar op het gebied van de volksgezondheid worden alle personen bedoeld die primair vanuit hun beroep adviseren over preventie/behandeling van ziekten en zaken betreffende de gezondheid. Lifestylecoaches vallen hier bijvoorbeeld niet onder.

De ClaimsVO maakt een uitzondering voor aanbevelingen of goedkeuringen door nationale verenigingen van gezondheidsmedewerkers, voedingsdeskundigen of diëtisten en liefdadigheidsinstellingen op het gebied van de volksgezondheid²⁸. Het gaat hierbij ook om internationale verenigingen en liefdadigheidsinstellingen die nationaal (in Nederland) bekend zijn. Bijvoorbeeld de WHO (World Health Organisation). Bij het gebruik van bijvoorbeeld logo's van in artikel 11 bedoelde partijen die een effect suggereren, moet dit onderbouwd zijn met een goedgekeurde gezondheidsclaim.

Valt de communicatie naar een arts of beroepsbeoefenaar op het gebied van de volksgezondheid ook onder de ClaimsVO?

Commerciële communicatie over bijvoorbeeld de gezondheidsvoordelen van een levensmiddel richting een arts of beroepsbeoefenaar op het gebied van de volksgezondheid valt ook onder de ClaimsVO²⁹. Niet commerciële communicatie valt niet onder de ClaimsVO.

Grensvlakken claims. Wanneer is sprake van een zogenaamde kinderclaim en wanneer van een generieke (artikel 13.1 ClaimsVO) claim, op een product dat ook door kinderen wordt geconsumeerd?

Kinderclaims zijn claims die verband houden met de ontwikkeling en de gezondheid van kinderen³⁰. Generieke gezondheidsclaims (artikel 13) die voorkomen op levensmiddelen/voedingssupplementen die bedoeld zijn om ook door kinderen te worden geconsumeerd, worden niet automatisch kinderclaims.

De volgende claims moeten gezien worden als kinderclaims:

- Gezondheidsclaims die uitsluitend refereren aan de ontwikkeling en gezondheid van kinderen en waar de wetenschappelijke onderbouwing alleen geldig is voor kinderen, dat wil zeggen dat ze bestaan uit data verkregen in studies met kinderen.

---

²⁶ ClaimsVO art.12 lid a t/m b

²⁷ ClaimsVO art 12 lid c

²⁸ ClaimsVO art 11

²⁹ Zie uitspraak Hof van Justitie (Derde kamer) 14 juli 2016, zaak C-19/15

³⁰ artikel 14 lid 1 sub b

- Gezondheidsclaims gebezigd op producten die uitsluitend voor kinderen zijn bestemd (vastgelegd in wetgeving) zoals opvolgzuigelingenvoeding en bewerkte graanproducten en babyvoeding zoals gedefinieerd in Verordening (EU) nr. 609/2013.

Artikel 13 gezondheidsclaims zijn claims die refereren aan de rol van een nutriënt of andere stof in de groei, ontwikkeling en het functioneren van het lichaam, waarbij de wetenschappelijke onderbouwing alle leeftijden omvat, of meer dan alleen de doelgroep kinderen.

Deel II van het richtsnoerdocument

Interpretatiekwesties in relatie tot het hanteren van andere bewoordingen dan de officiële in de EU-lijst.

Lijst met voorbeeldbewoordingen gezondheidsclaims

In de zogenaamde '[Database Gezondheidsclaims](#)³¹' behorende bij dit richtsnoerdocument zijn voorbeelden opgenomen van alternatieve bewoordingen van claims. Deze 'indicatieve lijst van voorbeeldbewoordingen' is tot stand gekomen in nauwe samenspraak met de NVWA. Deze lijst kan als inspiratiebron dienen voor bedrijven als ze gebruik willen maken van andere bewoordingen dan die welke in de officiële lijst met claims staan vermeld. Claims mogen nooit onjuist, dubbelzinnig of misleidend zijn³².

In de formele (in de Verordening opgenomen) bewoordingen (zoals door EFSA voorgesteld en opgenomen in het register) worden niet altijd voor de consument even duidelijke termen gebruikt. Bijvoorbeeld: 'biotine draagt bij aan de normale psychologische functie'. In de praktijk bestaat de behoefte om 'psychologische functie' nader te definiëren. In de uitwerking van de lijst met voorbeeldbewoordingen is de bijbehorende EFSA opinie leidend geweest voor het bepalen van de reikwijdte van de claim. Vaak staan in paragraaf 2 aanwijzingen voor de reikwijdte van de claim. Er staat beschreven 'vanuit welk gezichtspunt' de EFSA de ingediende claim(s) beoordeeld heeft. In paragraaf 3 staat vervolgens het wetenschappelijke bewijs. Op deze manier zijn de alternatieve voorbeeldbewoordingen tot stand gekomen.

Mag men andere elementen uit de EFSA opinie overnemen dan die welke staan vermeld in de formele lijst met toegelaten gezondheidsclaims

Het is mogelijk om, als in de aan de toegestane voorbeeldclaim ten grondslag liggende EFSA opinie iets staat, dat niet in de voorbeeldclaim is opgenomen, hierover iets te vermelden. Dit moet dan uiteraard wel zodanig geformuleerd worden dat dit voldoet aan alle (overige) eisen die de ClaimsVO stelt. Of dit dan ook gebezigd mag worden voor andere nutriënten met dezelfde voorbeeldclaim, is afhankelijk van de onderliggende specifieke EFSA opinie voor die voorbeeldclaim. Men kan de gewenste informatie in de hoofdstukken 2 en 3 van elke individuele EFSA opinie terugvinden.

Alhoewel in een EFSA opinie zelf wel medische termen of deficiëntieziekten genoemd kunnen worden, mogen deze in de claimsbewoording niet terugkomen, tenzij hier in de officiële bewoording in de wet wel gewag van wordt gemaakt.

Mag men de claim veralgemeniseren?

Als een gezondheidsrelatie is vastgesteld voor de werking van één specifiek vetzuur, dan kan dit niet veralgemeeniseerd worden tot het toeschrijven van dit effect aan de gehele vetzuur familie. Dit is sterk afhankelijk van hoe een en ander in de EFSA opinie staat omschreven.

In de database met voorbeeldbewoordingen zijn ook de EFSA opinies terug te vinden via links naar de EFSA site. Het kan behulpzaam zijn deze opinies te raadplegen. Men moet in het achterhoofd houden dat deze opinies geen wettelijke status bezitten. De opinie kan wel als onderbouwing worden gebruikt voor het positief oordelen over bewoordingen Alleen de in het EU Publicatieblad gepubliceerde lijsten van toegestane gezondheidsclaims, met de specifieke voorwaarden voor het gebruik ervan, hebben kracht van wet.

³¹ <https://www.keuringsraad.nl/gezondheidsproducten/claimsdatabase>

³² ClaimsVO art.3 lid a

Is er een relatie met de 'oude' indicatieve lijst gezondheidsclaims van de Keuringsraad KAG?

De Keuringsraad heeft zich in het verleden altijd beziggehouden met het grensvlak tussen gezondheids- en medische claims. De Keuringsraad heeft hiervoor de [indicatieve CAG-lijst](#)³³ gezondheidsclaims in beheer. In principe verandert dit grensvlak met de komst van de ClaimsVO niet. Het grote verschil tussen de indicatieve CAG-lijst en de nieuwe lijst met voorbeeldbewoordingen is dat de laatstgenoemde is gekoppeld aan een nutriënt/andere stof/levensmiddel, veelal zeer specifiek en concreet de gezondheidsrelatie beschrijft en dat er een wetenschappelijke onderbouwing van de EFSA aan ten grondslag ligt.

De nieuwe lijst met voorbeeldbewoordingen voor gezondheidsclaims is in de plaats van de CAG-lijst gekomen met dien verstande dat alle partijen op wie de ClaimsVO van toepassing is inspiratie kunnen opdoen met behulp van de lijst. Het is beslist geen uitputtende lijst met toegelaten bewoordingen. De lijst is afgestemd met het Ministerie van VWS en de NVWA.

Toepassing voorbeeldbewoordingen lijst gezondheidsclaims

Er is een zogenaamde synoniemen tabel opgesteld met, indien relevant, voorwaarden waaronder synoniemen gebruikt mogen worden. Zie ook de tabel in de bijlage bij het richtsnoer.

Effect 'na het eten'

Als in de officiële bewoording van de EFSA staat vermeld dat een nutriënt of een levensmiddel een bepaald effect teweeg brengt na het eten (na de maaltijd), moet dit "na het eten" expliciet in de bewoording van de claim voorop de verpakking zijn opgenomen als dit aspect sowieso duidelijk in de gebruiksvoorwaarden is aangegeven.

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de vermelding 'na het eten' in de formele bewoording van de claim en de vermelding 'na het eten' in de gebruiksvoorwaarden. Dit laatste moet altijd duidelijk gemaakt worden. Voor het overige moet er gekeken worden wat erover in de EFSA opinie (H.3) staat. Bij bepaalde effecten, bijvoorbeeld effecten op bloedglucosestijging is voor de consument voldoende duidelijk dat het altijd na het eten van iets is (maaltijd, snoep, etc.).

Gebruik van de term probiotica

Met probiotica kun je op het etiket de verplichte categorie aanduiden van de microvoedingsstoffen of stoffen die het voedingssupplement kenmerkt.

Wanneer op een andere manier, wervend gebruikt, is het een gezondheidsclaim in zichzelf. Op dit moment zijn er geen goedgekeurde gezondheidsclaims voor probiotica.

Als de term probiotica onderdeel is van een handelsmerk of merknaam die al voor 1 januari 2005 bestond, dan mogen producten in de handel worden gebracht tot en met 19 januari 2022.

Excessief/overmatig gebruik

Als in de voorbeeldclaim het woord 'excessief' of 'overmatig' wordt gebruikt, kan dit eventueel in de uiteindelijke bewoording worden weggelaten.

---

³³ Zie <https://www.keuringsraad.nl/gedragcodes-en-andere-basisdocumenten/bekijk-hier-de-code-voor-de-publieksreclame-voor-g>

Kan men een door de EU goedgekeurde relatie afzwakken?

De basisgedachte is dat e.e.a. voor de consument dezelfde betekenis moet hebben en dat de consument niet misleid mag worden. In die context lijkt het in de meeste gevallen niet bezwaarlijk te zijn een relatie af te zwakken. Bijvoorbeeld “is nodig voor” kan dan vervangen worden door “levert een bijdrage aan”. Het omgekeerde, het versterken van de goedgekeurde relatie, ligt in deze zelfde context minder voor de hand. Het zal dan de totale uiting zijn die bepaalt of er nog sprake is van dezelfde betekenis.

Mag men stellen dat een nutriënt nodig is voor een bepaald effect?

Alleen als in de goedgekeurde voorbeeldclaim is opgenomen dat een nutriënt of levensmiddel ergens voor nodig is, kan dit woord ook in de daadwerkelijke uiting worden gebruikt. Anders zou verondersteld kunnen worden dat een normale en gevarieerde voeding ontoereikend zou zijn voor een goede gezondheid. Dat levert in dat geval strijd om met artikel 3 lid d ClaimsVO.

Hoe moet de lijst gelezen worden?

De ‘Database Gezondheidsclaims’ biedt twee zoekmogelijkheden. Men kan zoeken op een nutriënt of levensmiddel en ook op toepassingsgebied.

Bij elke claim is de bijbehorende EFSA Journal als hyperlink toegevoegd. Door op de hyperlink te klikken wordt de EFSA Journal als pdf-file automatisch geopend. In paragraaf 3 van de EFSA Journal is de onderbouwing van EFSA veelal terug te vinden. Deze kan geraadpleegd worden als men twijfelt of een voorbeeldbewoording wel of niet zou kunnen op grond van wat de EFSA heeft vastgesteld.

Voor elke claim, behalve voor claims inzake ziekterisicobeperking, zijn alternatieve voorbeeldbewoordingen opgenomen die dezelfde strekking hebben als de geautoriseerde voorbeeldbewoording in de Europese wetgeving.

Afbakening Kinderclaims

Hieronder is een voorbeeld uitgewerkt om de afbakening duidelijk te maken. Er wordt daarbij vanuit gegaan dat er aan de gebruiksvoorwaarden (de hoeveelheid van de stof waarover de claim wordt gemaakt) wordt voldaan.

Het betreft een levensmiddel (bijv. een yoghurtdrink) waarbij de fabrikant een gezondheidsclaim wil gebruiken over fosfor in relatie tot de botten.

Er is een zogenoemde artikel 13.1 gezondheidsclaim hierover toegelaten.

De officiële voorbeeldbewoording is: “Fosfor draagt bij tot de instandhouding van normale botten”.

Indien het product in kwestie eenvoudig is gepositioneerd als ‘lekker voor tussendoor’, ligt een kinderclaim niet direct voor de hand. Men kan dan een bewoording formuleren met behulp van dit richtsnoerdocument (o.a. met gebruik van de synoniemenlijst) of er één uitkiezen uit de artikel 13 lijst met voorbeeldbewoordingen.

Er is ook een zogenoemde artikel 14 lid 1 sub b (kinderclaim) goedgekeurd over fosfor en botten. Dit betekent dat er een claim is toegestaan over fosfor in relatie tot groei en ontwikkeling van het kind.

De officiële bewoording van deze gezondheidsclaim is:

“Fosfor is nodig voor een normale groei en ontwikkeling van het beendergestel van kinderen”.

Bij de toelating van deze claim is geen leeftijdsindicatie aangegeven. Dit impliceert dat deze bruikbaar is voor producten die worden gepositioneerd als kinderproducten, maar er worden geen verdere eisen aan de

leeftijdsindicatie gesteld. Let op: als er in de aanvraag (in geval de claim nog niet is toegelaten maar nog in behandeling is) of in de toelating wél een leeftijdsindicatie is aangegeven (bijvoorbeeld zuigelingen tot 12 maanden of kinderen van 3-12 jaar) dan moet deze leeftijdsindicatie ofwel in de claim zelf, dan wel separaat, doch in hetzelfde gezichtsveld als de kinderclaim worden aangegeven! Kinderclaims die reeds zijn toegelaten (middels een daartoe gepubliceerde Verordening) bevatten meesttijds geen leeftijdsindicatie. Als er wel een leeftijdsindicatie van toepassing is, staat deze veelal in de zogenoemde gebruiksvoorwaarden opgenomen. Alhoewel de term kinderen niet is gedefinieerd in de ClaimsVO, wordt in de context van het gebruik van kinderclaims, de leeftijd bedoeld tot het einde van de groeiperiode (indicatief gesteld op 18 jaar).

Gelijktijdig gebruik van gezondheidsclaims binnen hetzelfde toepassingsgebied

Het is mogelijk om, voor zover van toepassing, zowel de artikel 13.1 variant als de artikel 14 lid 1 sub b variant binnen hetzelfde toepassingsgebied te gebruiken op een levensmiddel, als er zowel een goedgekeurde 13.1 als 14.1.b gezondheidsclaim bestaat.

Met name bij producten die zowel voor volwassenen als kinderen bestemd zijn, is dit een reële mogelijkheid.

Specifieke aanvullende etiketteringseis bij het gebruik van kinderclaims op producten die gereguleerd zijn in de Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/127³⁴ (v.w.b. opvolgzuigelingenvoeding) en Richtlijn 2006/125/EG inzake bewerkte voedingsmiddelen op basis van granen en babyvoeding voor zuigelingen en peuters.

Kenmerk van deze producten is dat er samenstellingseisen zijn voor wat betreft bepaalde voedingsstoffen, waaronder vitamines en mineralen. Dit heeft tot gevolg dat van het maken van een kinderclaim over één of meer van de voedingsstoffen waarvan de aanwezigheid en hoeveelheid zijn voorgeschreven de suggestie uit kan gaan dat vergelijkbare producten deze stoffen niet bevatten en derhalve ook niet het gezondheidsbevorderende effect tot gevolg hebben. Echter, de vergelijkbare producten moeten ook aan deze wettelijke eisen voldoen.

Daarom moet er, als er een gezondheidsclaim wordt gemaakt over het effect van een stof die wettelijk is voorgeschreven, aanvullend vermeld worden dat vergelijkbare producten deze voedingsstof ook bevatten dan wel dat de aanwezigheid van die voedingsstof wettelijk is voorgeschreven in opvolgzuigelingenvoeding, bewerkte graanproducten en/of babyvoeding. Deze aanvullende vermelding moet op een zodanige wijze worden aangebracht dat er van de eerdere vermelding geen wervende werking uit gaat. Aanbevolen wordt om deze in hetzelfde lettertype, dezelfde lettergrootte en in hetzelfde gezichtsveld te doen als de tekst van de gezondheidsclaim als zodanig. Het is echter mogelijk om op een andere wijze deze vermelding “niet wervend” te laten zijn.

---

³⁴ Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/127 van de Commissie van 25 september 2015 (PbEU 2016, L 25) inzake volledige- en opvolgzuigelingenvoeding.

Bijlage I Synoniementabel

Algemene synoniemen tabel		
Claim	Synoniem	Opmerkingen
X draagt bij aan Y X speelt een rol bij Y X levert een bijdrage tot/aan X draagt bij (aan het instandhouden) van een normale Y	X is goed voor Y X ondersteunt Y X draagt bij aan een normale Y X helpt bij/aan Y X is belangrijk voor Y X draagt bij aan het behoud van Y X zorgt <u>mede</u> voor X houdt Y in balans X is nodig voor X zorgt voor X houdt Y gezond	Afhankelijk van de context; In balans houden niet altijd hetzelfde. Te alles omvattend, tenzij het in de bewoording is opgenomen in de formele claimlijst Zie bv biotine en huid claim (38)
Metabolisme	Stofwisseling Vertering Opbouw en afbraak (energie als vb) huishouding	
In stand houden	Handhaving Behoud van Op peil houden	
Normale waarde	Normaal functionerende waarde Gezonde waarde	Dit geldt in de meeste gevallen maar er zijn situaties denkbaar waarin de normaalwaarde niet per definitie gezond is.
Folaat	Foliumzuur	Consument herkent folaat niet en weet niet dat het iets verschillends is
Immuunsysteem	Afweersysteem Weerstand	
Tanden	Kiezen, gebit	
Flatulentie	Gasophoping, Winderigheid Lucht of gas in maagdarkanaal Winderig	
Botten	Beenderstelsel Skelet Beenderen	
Voor het behoud van normale botten/tanden	....Sterke botten/tanden ....Gezonde botten/tanden	
Vermoeid/moe	Futloos	Alleen in de context van fysieke vermoeidheid, geen 'geestelijke vermoeidheid', tenzij hier een onderbouwing in de EFSA opinie te vinden is
Celdifferentiatie	Celspecialisatie	

Aderen	Bloedvaten	
Werking van de huid	Functie van de huid	
Resistant starch/resistent zetmeel	Onverteerbaar zetmeel	
Synthese	Opbouw	
Arabinoxylaan	Tarwevezels	Consumenten kennen de term arabinoxylaan niet en begrijpen veel beter wat tarwevezels zijn. Als voldaan wordt aan de Voorwaarden voor gebruik, bevatten tarwevezels per definitie de benodigde hoeveelheid arabinoxylaan.
Bètaglucanen uit haver en gerst	Vezels uit haver en gerst	Consumenten kennen de term bètaglucanen uit niet en begrijpen veel beter wat vezels uit haver en gerst zijn. Als voldaan wordt aan de Voorwaarden voor gebruik, bevatten vezels uit haver en gerst per definitie de benodigde hoeveelheid bètaglucanen.
Neurotransmissie	Werking van het zenuwstelsel Prikkeloverdracht in de zenuwen	
Lipiden	Vet	
Tandplaque	Tandaanslag	
X draagt bij aan een normale Stoelgang	....het ontlasten/het poepen	
Darminhoud	De ontlasting/de fecale bulk/de poep	
Foetus	Ongeboren baby/kind	
Zuigeling	Baby/kind	Afhankelijk van de context

Bijlage II Overige interpretatiekwesties n.a.v. voorbeelden uit de praktijk: Sunshine voorbeelden en technische claims en beautyclaims

Sunshine voorbeelden

In de praktijk komen diverse voorbeelden van interpretaties voor die nadere uitleg behoeven. Steeds wordt als voorbeeld het niet bestaande merk 'Sunshine' gebruikt in een etiket. Sunshine bestaat uit een serie voedingssupplementen.

De uiteindelijke opmaak is mede bepalend hoe gebruikte toegestane claims mogelijk kunnen afstralen op nutriënten die een dergelijke claim niet mogen dragen. Het is daarom belangrijk om etiketten altijd in de definitieve opmaak te beoordelen.

Technische claims en beauty claims

Aan het einde van dit document is verder een tabel opgenomen met zogenaamde 'technische claims' en 'beauty claims'.

Sunshine voorbeelden:

1. Gebruik van claims voor nutriënten/stoffen
2. Gebruik van een algemene claim (artikel 10 lid 3 claims)
3. Interpretatie gebruik inhoudsclaims
4. Interpretatie gebruik ingrediëntenclaim/voedingsclaim
5. Interpretatie productnaam met meerdere ingrediënten
6. Interpretatie beschrijving van fysiologische processen
7. Interpretatie claims op indicatieve lijst gezondheidsclaims en EFSA opinies
8. Interpretatie vezelrijk voor voedingssupplementen
9. Interpretatie botanicals met on hold claims en niet on hold claims
10. Interpretatie van de vermelding Forte, Krachtig, Extra of Plus
11. Interpretatie gebruik term Probiotica
12. Gebruik van claims voor vetzuren
13. Gebruik van gezondheidsclaims mini-advertenties in retailfolders
14. Interpretatie nutriënt waarvoor een claim gebezigd kan worden, maar onvoldoende bevat om dit te kunnen claimen

Voorbeeld 1. Gebruik van claims voor nutriënten/stoffen

ONJUIST

<p>Sunshine Co-enzym Q10 + vitamine E tabletten Celbescherming</p> <p>1 x daags 1 tablet Voedingssupplement</p> <p>Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.</p>
--

JUIST

<p>Sunshine Co-enzym Q10 + vitamine E tabletten Celbescherming*</p> <p>*Vitamine E draagt bij tot de bescherming van cellen tegen oxidatieve schade [ONJUIST: *draagt bij tot de bescherming van cellen tegen oxidatieve schade]</p> <p>1 x daags 1 tablet Voedingssupplement</p> <p>Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.</p>
--

Achtergrondinformatie

Vitamine E heeft de goedgekeurde claim: draagt bij tot de bescherming van cellen tegen oxidatieve schade; voor Co-enzym Q10 is deze claim niet toegestaan. Er is geen enkele toegestane of on-hold claim voor Co-enzym Q10.

Overwegingen bij de interpretatie

- a) Door de aanduiding, direct onder de productnaam 'celbescherming' wordt gesuggereerd dat het gehele product een celbeschermende werking heeft. Dit is niet toegestaan omdat er geen goedgekeurde claim voor Q10 is. Er mag geen enkele invloed voor Q10 gesuggereerd worden. Zonder de productclaim 'celbescherming' zou het etiket voldoen;
- b) Een toegestane mogelijkheid is het plaatsen van een asterix bij de productclaim 'celbescherming' waarbij de gebruiker van het product actief geleid wordt naar de asterix bij de goedgekeurde claim voor vitamine E. Deze claim moet in hetzelfde gezichtsveld staan en expliciet aan Vitamine E worden gekoppeld. Zo is het gezondheidseffect duidelijk aan vitamine E verbonden.
- c) Overigens is het maken van een claim niet verplicht.

Voorbeeld 2. Gebruik van een algemene claim (artikel 10 lid 3 claims)

ONJUIST

Sunshine Vitamine C tabletten Helpt uw gezondheid!
Voedingssupplement
Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.

JUIST

Sunshine Vitamine C tabletten Helpt uw gezondheid!
Vitamine C draagt bij tot de normale werking van het immuunsysteem
1 x daags 1 tablet Voedingssupplement
Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.

Achtergrondinformatie

Vitamine C heeft de goedgekeurde claim: draagt bij tot normale werking van het immuunsysteem;

Overwegingen bij de interpretatie

- De claim 'helpt uw gezondheid!' is een verwijzing naar een algemeen, niet-specifiek voordeel van het voorbeeldproduct voor de algemene gezondheid (op grond van artikel 10 lid 3 van de ClaimsVO);
- Algemene, niet specifieke gezondheidsclaims zijn alleen toegestaan indien deze gepaard gaan (d.w.z. dat dit ergens in/op dezelfde uiting moet staan) met een specifieke gezondheidsclaim die is toegestaan. Dit is in dit voorbeeld voor vitamine C het geval.
- Een algemene gezondheidsclaim (artikel 10 lid 3 claim) mag niet afstralen op een nutriënt waar geen geautoriseerde of on hold claim voor is.

Voorbeeld 3. Interpretatie gebruik ingrediëntenclaim

JUIST

Sunshine Combi tabletten (Bevat/met) Guarana, Glucosamine, Taurine 1 x daags 1 tablet Voedingssupplement Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.

Achtergrondinformatie

Er wordt voor geen enkel nutriënt een gezondheidsclaim gebezigd;

Guarana is een botanical met claims 'on hold';

Glucosamine heeft geen enkele goedgekeurde claim;

Taurine heeft geen enkele goedgekeurde claim.

Overwegingen bij de interpretatie

Het noemen van de stoffen in de naam van het product, uitsluitend ter identificatie van het product, is mogelijk. Er worden verder geen gezondheidsclaims gemaakt.

Strikt genomen kan het ook worden gezien als een voedingsclaim. In dit geval voldoet de vermelding ook aan de voedingsclaim 'bevat [naam van de nutriënt of andere stof]' uit de voedingsclaimslijst. Er zijn immers geen specifieke voorwaarden voor deze nutriënten of andere stoffen vastgelegd. Wat betreft de eis dat het nutriënt in significante hoeveelheid aanwezig is, dient dit aannemelijk te zijn.

Voorbeeld 4. Interpretatie gebruik voedingsclaim

JUIST

Sunshine Cranberry capsules Op basis van/met/bevat: Cranberry's
1 x daags 1 tablet Voedingssupplement
Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.
Deze cranberry's worden speciaal geoogst op Terschelling. <u>De lucht is daar gezond.</u>

Achtergrondinformatie

Er wordt geen enkele specifieke gezondheidsclaim gebezigd.

Overwegingen bij de interpretatie

- a) Voor cranberry zijn alle ingediende gezondheidsclaims afgewezen. Dat betekent dat er geen enkele gezondheidsclaim mag worden gebezigd. Het noemen van de stof in de naam van het product, is uitsluitend ter identificatie van het product en daarmee toegestaan. Andere extra vermeldingen waarmee een effect gesuggereerd kan worden, zijn niet toegestaan.
- b) De status van de vermeldingen 'op basis van/bevat: Terschellinger Cranberry's' en 'deze cranberry's worden speciaal geoogst op Terschelling. 'De lucht is daar gezond' is afhankelijk van de context waarin de vermeldingen worden gedaan: wanneer hiermee een heilzame voedingseigenschap wordt gesteld, geïmpliceerd, of gesuggereerd (in tekst of in opmaak), dan zijn dit ongeoorloofde gezondheidsclaims.

Voorbeeld 5. Interpretatie productnaam met meerdere ingrediënten

ONJUIST

Sunshine Cranberry Solidago* capsules
*ondersteunt de blaas

1 x daags 1 capsule
Voedingssupplement

Samenstelling: conform etiketteringsvereisten
Ingrediënten: idem.

JUIST

Sunshine Cranberry met Solidago capsules
Solidago ondersteunt de blaas

1 x daags 1 capsule
Voedingssupplement

Samenstelling: conform etiketteringsvereisten
Ingrediënten: idem.

Achtergrondinformatie

Cranberry: gezondheidsclaim op blaas is afgewezen. Er is geen enkele claim voor cranberry's toegelaten, ook staan er geen cranberry claims meer on hold;

Solidago: botanical on hold met gezondheidsclaim op de blaas.

Overwegingen bij de interpretatie

- a) In het onjuiste voorbeeld mag niet met een asterix bij Solidago naar de claim worden verwezen, omdat dan de asterix op het gehele product, dus ook op de cranberry, terugslaat.
- b) In tekst en opmaak moet de nadruk gelegd worden op Solidago en niet op Cranberry. In het juiste voorbeeld is de claim duidelijk gekoppeld aan Solidago. Het etiket voldoet.

Voorbeeld 6. Interpretatie beschrijving van fysiologische processen

JUIST

Sunshine Haar capsules Biotine, Seleen, Zink Voor behoud van sterk haar
1 x daags 1 capsule Voedingssupplement
Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.
Informatie op het etiket Elke dag verliezen we ongeveer 50 tot 100 haren per dag. Dit voedingssupplement ondersteunt de normale haargroei en daarmee het behoud van sterk haar.

Achtergrondinformatie

De claim “draagt bij tot de instandhouding van normaal haar” is een goedgekeurde gezondheidsclaim voor biotine, maar ook voor seleen en voor zink.

Overwegingen bij de interpretatie

- a) De respectievelijke EFSA opinies voor biotine, seleen en zink tonen geen relatie aan met haaruitval;
- b) Haaruitval, op de ‘oude CAG-lijst’ een toegestane gezondheidsclaim, wordt niet meer toegestaan als alternatief voor de toegestane claim: draagt bij tot de instandhouding van normaal haar. Wel mag worden aangegeven dat we ongeveer 50 tot 100 haren per dag verliezen. Als het maar in die context gedaan wordt, geldt daarbij geen verbod op de term “haaruitval”. 50 tot 100 haren per dag verliezen is een normaal fysiologisch proces, waarbij het normaal is dat deze haren ook weer aangroeien. Bij haaruitval in engere zin is geen sprake meer van dit normale, fysiologische proces.

Voorbeeld 7. Interpretatie claims op indicatieve lijst gezondheidsclaims en EFSA opinies

ONJUIST

<p>Sunshine Echinacea en Vitamine C Voor extra weerstand</p> <p>1 x daags 1 capsule Voedingssupplement</p> <p>Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.</p>

JUIST

<p>Sunshine Echinacea en Vitamine C Ondersteunt je weerstand</p> <p>1 x daags 1 capsule Voedingssupplement</p> <p>Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.</p>

OF JUIST

<p>Sunshine Echinacea en Vitamine C Met Echinacea voor extra weerstand</p> <p>1 x daags 1 capsule Voedingssupplement</p> <p>Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.</p>

Achtergrondinformatie

Echinacea staat als botanical on hold voor de toepassing: immuunsysteem;
Vitamine C heeft de goedgekeurde claim: draagt bij tot de normale werking van het immuunsysteem. Ook toegelaten is: ondersteunt de weerstand/voor de weerstand.

Overwegingen bij de interpretatie

- a) In EFSA opinie 2009;7(9):1226 is niet aangetoond dat vitamine C de weerstand verhoogt. 'Extra weerstand', in de [Indicatieve lijst Gezondheidsaanprijzingen](#) een toegestane gezondheidsclaim, is dus niet meer toegestaan voor vitamine C. Dat betekent dat in dit voorbeeld het woordje 'extra' niet meer gebezigd mag worden. Ook al zou deze claim voor Echinacea alléén nog wel gebezigd mogen worden;
- b) Een claim 'voor extra weerstand' voor vitamine C is in een bijzonder geval wel toegestaan. De claim mag gemaakt worden in combinatie met de zinsnede 'na fysieke inspanning' onder de voorwaarde dat het minimaal 200 mg vitamine C bevat en vermeldt dat het effect verkregen wordt bij inname van 200 mg vitamine C naast de dagelijkse aanbevolen hoeveelheid vitamine C. Aan deze voorwaarden voldoet dit product niet, en daarom mag die claim niet gevoerd worden.

Voorbeeld 8. Interpretatie vezelrijk voor voedingssupplementen

ONJUIST

Sunshine Vezels Kauwtabletten	
Tarwezemelenvezels dragen bij tot een snellere darmtransit	
1 x daags 2 tabletten	
Voedingssupplement	
Dit voedingssupplement is rijk aan vezels.	
Samenstelling:	
Tarwezemelenvezels	500 mg
Voor de rest: samenstelling en ingrediëntendeclaratie conform etiketteringsvereisten	

JUIST

Sunshine Vezels Kauwtabletten	
1 x daags 2 tabletten	
Voedingssupplement	
Samenstelling:	
Tarwezemelenvezels	500 mg
Voor de rest: samenstelling en ingrediëntendeclaratie conform etiketteringsvereisten	

Achtergrondinformatie

Tarwezemelen heeft als goedgekeurde claim: Tarwezemelenvezels dragen bij tot een snellere darmtransit.

Overwegingen bij de interpretatie

- 'Vezelrijk/rijk aan vezels' is een voedingsclaim. Volgens de bijlage behorende bij de ClaimsVO is 'vezelrijk' als volgt gedefinieerd: De claim dat een levensmiddel vezelrijk is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het vezelgehalte van het product minimaal 6 g/100 g of 3 g/100 kcal bedraagt. Artikel 5 lid 1 sub d stelt verder dat: *de hoeveelheid van het product die de consument, naar redelijkerwijs kan worden aangenomen, tot zich zal nemen, levert een significante hoeveelheid nutriënt of andere stof waarvoor de claim wordt gedaan, zoals omschreven in de communautaire wetgeving of, indien er ter zake geen voorschriften bestaan, een significante hoeveelheid die volgens algemeen aanvaard wetenschappelijk bewijs het geclaimde nutritionele of fysiologische effect bewerkstelligt.*
- Voor supplementen wordt aangehouden 3 g per dagdosering voor 'bron van' vezel en 6 g per dagdosering voor 'rijk aan' vezel. De voedingsclaim 'vezelrijk' mag hier niet gemaakt worden omdat er onvoldoende tarwezemelen in de dagdosering zitten;
- De gezondheidsclaim 'Tarwezemelen dragen bij tot een snellere darmtransit' mag niet gemaakt worden, omdat niet aan de gebruiksvoorwaarden voor deze claim wordt voldaan.

Voorbeeld 9. Interpretatie botanicals met on hold claims en niet on hold claims

ONJUIST

<p>Sunshine Guarana capsules Met/bevat Guarana Spijvertering - Botten</p> <p>1 x daags 1 capsule Voedingssupplement</p> <p>Dit voedingssupplement ondersteunt de spijsvertering.</p> <p>Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.</p>

JUIST

<p>Sunshine Guarana capsules Met/bevat Guarana Spijvertering</p> <p>1 x daags 1 capsule Voedingssupplement</p> <p>Dit voedingssupplement ondersteunt de spijsvertering.</p> <p>Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.</p>
--

Achtergrondinformatie

Alle Guarana zaad claims staan, als botanical, on hold. Er is een ingediende claim op spijsvertering. Er is geen enkele claim ingediend op botten.

Overwegingen bij de interpretatie

- Alle claims voor botanicals die on hold staan, vallen tot nader orde onder het overgangsregime.
- Claims voor botanicals die niet on hold zijn gezet, mogen in het geheel niet meer.
- De claim voor botten in combinatie met Guarana is dus niet meer toegestaan.
- Bij de beoordeling van de on hold claim voor spijsvertering wordt gekeken welke gezondheidsrelatie bij de aangevraagde claim is aangegeven. Vervolgens mogen dan alle relevante claims uit de [Indicatieve lijst Gezondheidsaanprijzingen](#) gebruikt worden mits dit niet onaannemelijk is. Voor conditions of use mag gebruik worden gemaakt van ingediende conditions of use of, indien aannemelijk, eigen onderbouwing voor conditions of use. Klik [hier](#) voor extra informatie.

Voorbeeld 10. Interpretatie van de vermelding Forte, Krachtig, Extra of Plus

JUIST

Sunshine Vitamine C Forte capsules of Sunshine Vitamine C Krachtig
Vitamine C ondersteunt de weerstand
1 x daags 1 capsule Voedingssupplement
Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.

Achtergrondinformatie

Vitamine C, ondersteunt de weerstand is een toegelaten gezondheidsclaim

Overwegingen bij de interpretatie

- a) De claims 'krachtig', 'forte' en 'hooggedoseerd' zijn alternatieven voor 'rijk aan'. Alle suggereren een werking en mogen derhalve uitsluitend voor ingrediënten met geautoriseerde en 'on hold' claims gebezigd worden. De gebruiksvoorwaarde is voor vitamines/mineralen dezelfde voorwaarde als die geldt voor de voedingsclaim 'rijk aan', namelijk tenminste 30% van de Aanbevolen Dagelijkse Hoeveelheid (ADH) of referentie inname (RI) per dagdosering. Voor andere nutriënten geldt dat het product 30% hoger gedoseerd is dan een product binnen het eigen assortiment of een reeks concurrerende producten. De toevoegingen 'krachtig' en 'forte' kunnen uitsluitend worden gebruikt in directe relatie tot de ingrediënten waarvoor ze aan de gebruiksvoorwaarde voldoen.
- b) De claim 'extra' moet van geval tot geval worden beoordeeld. Afhankelijk van de opmaak, indien het bijvoorbeeld direct gekoppeld wordt aan de productnaam, suggereert het hooggedoseerd/forte/krachtig. Losgekoppeld van de productnaam (bijv. in een volgende regel) kan het de toevoeging van een ander (geautoriseerd of on hold) ingrediënt aanduiden.
- c) Het voegwoord 'plus' kan, afhankelijk van de opmaak, duiden op de toevoeging van een extra ingrediënt. Dit mag eventueel ook een ingrediënt zijn waar geen gezondheidsclaims (meer) voor zijn toegestaan. Zonder een toegevoegd ingrediënt te noemen, bijvoorbeeld "Sunshine Plus" is het een versterkende claim en geldt hetzelfde als hierboven voor 'extra'.
- d) De claim 'extra forte' is geen synoniem voor een toegestane voedingsclaim en mag dus nooit.

Voorbeeld 11. Interpretatie gebruik term Probiotica

JUIST

Sunshine Lactiaco® capsules Bevat: Lactobacillus acidophilus Probioticum 1 x daags 1 capsule Voedingssupplement Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.

Achtergrondinformatie

Alle claims voor Lactobacillus acidophilus zijn afgewezen

Overwegingen bij de interpretatie

- a) 'Probioticum' kan als een categorie aanduiding worden gezien en mag als zodanig gebruikt blijven worden.
- b) De eis geldt dat er bij gebruik van de benaming 'probiotica' geen nadruk op de (vermeende) heilzaamheid van probiotica gelegd mag worden, bijvoorbeeld door de context op de verpakking of in de reclame, of door de vermelding 'probiotica' onnodig op het etiket te herhalen. In dat geval zal de uiting getoetst worden aan de ClaimsVO. Zo is bijvoorbeeld 'krachtig probioticum' of 'bevat probiotische stammen' niet toegestaan omdat dit een heilzaam effect of heilzame werking suggereert.

Voorbeeld 12. Gebruik van claims voor vetzuren

ONJUIST

Sunshine Omega vetzuren 3-6-9 (Bevat) Onverzadigde vetzuren 1 x daags 2 capsules Voedingssupplement Samenstelling: conform etiketteringsvereisten Ingrediënten: idem.
--

Overwegingen bij Interpretatie

- a) Voor vetzuren zijn specifieke voedingsclaims in de ClaimsVO opgenomen, zoals: 'rijk aan onverzadigde vetten' en 'rijk aan enkelvoudig/meervoudig onverzadigde vetten'. De voedingsclaim 'bevat onverzadigde vetzuren' is niet opgenomen in de ClaimsVO en derhalve niet toegestaan. Hooguit zou de voedingsclaim 'bron van/rijk aan omega 3 vetzuren' gebezigd mogen worden, mits de hoeveelheid omega 3 vetzuren voldoet aan de gebruiksvoorwaarden.
- b) Omega 6 en 9 mogen wel onderdeel uitmaken van de naam van het voedingssupplement, omdat hiermee aangegeven wordt dat omega 6 en 9 vetzuren als ingrediënt in het product zitten.
- c) Voor de gebruiksvoorwaarden van de voedingsclaims voor omega-3 vetzuren, verwijzen we naar het document [Norm omega-3 visvetzuren](#), op de website van de Keuringsraad.

Voorbeeld 13. Gebruik van gezondheidsclaims mini-advertenties in retail folders

ONJUIST

Alle Sunshine multivitaminen deze week met 25% korting
Keuze uit het hele assortiment

Er wordt een voorbeeld verpakking van Sunshine Multivitamine met Q10 in het segment 'Energie*' afgebeeld. Dit is duidelijk leesbaar in het packshot. Niet leesbaar is de verwijzing van de asterix naar de toegestane gezondheidsclaim voor vitamine B3: 'vitamine B3 ondersteunt het energieniveau'.

JUIST

Alle Sunshine multivitaminen deze week met 25% korting
Keuze uit het hele assortiment

Er wordt een voorbeeld verpakking van Sunshine Multivitamine met vitamine C in het segment 'Weerstand*' afgebeeld. Dit is duidelijk leesbaar in het packshot. Niet leesbaar is de verwijzing van de asterix op de afgebeelde verpakking naar de toegestane gezondheidsclaim voor vitamine C: 'vitamine C ondersteunt de weerstand'.

Overwegingen bij Interpretatie

- a) Indien de ruimte van de advertentie beperkt is, bijvoorbeeld een mini-advertentie in retailfolders, mag volstaan worden met de vermelding: 'lees voor het kopen de informatie op de verpakking' en hoeft de niet leesbare claim waarnaar de asterix bij weerstand verwijst, niet uitgeschreven te worden in een mini-advertentie, mits er geen sprake is van misleiding (zie hieronder).
- b) Het onjuiste voorbeeld is misleidend omdat 'Energie*' gelezen wordt in combinatie met Q10. Voor Q10 is geen enkele gezondheidsclaim toegestaan. Daarom moet in de mini-advertentie de verwijzing van de toegestane gezondheidsclaim voor vitamine B3 worden opgenomen. Ook kan voor een ander packshot gekozen worden.
- c) In een reclame-uiting moet de claim waarnaar de asterix verwijst, duidelijk leesbaar zijn. Indien dit niet op het packshot te lezen is, dient dit apart te worden vermeld.
- d) In een reclame-uiting met één product met één enkele claim kan niet volstaan worden met de vermelding: 'lees voor het kopen de informatie op de verpakking'. De claim dient in dit geval gekoppeld te worden aan het specifieke nutriënt.

Voorbeeld 14. Sunshine voorbeeld met nutriënt waarvoor een claim gebezigd kan worden, maar onvoldoende bevat om dit te kunnen claimen

ONJUIST

Sunshine Nachtformule	
Bevordert een gezonde slaap	
Ontspannend	
Slaapopwekkend	
Onderaan op voorzijde: Met slaapmutsje, Passiflora en melatonine	
1 x daags 1 tablet	
Voedingssupplement	
Samenstelling:	Slaapmutsje Passiflora Melatonine 0.29 mg
Ingrediënten: idem.	

JUIST

Sunshine Nachtformule	
Bevordert een gezonde slaap ^{1,2}	
Ontspannend ²	
Slaapopwekkend ¹	
Samenstelling:	¹ Slaapmutsje ² Passiflora Melatonine 0.29 mg
Ingrediënten: idem	
Onderaan op voorzijde: Met slaapmutsje, Passiflora	
1 x daags 1 tablet	
Voedingssupplement	

Achtergrondinformatie

Slaapmutsje en Passiflora hebben een on hold claim voor slaap, Slaapmutsje heeft een on hold claim voor slaap en Passiflora heeft een on hold claim voor rustgevend. Voor melatonine is er een geautoriseerde claim m.b.t. slaap; echter de hoeveelheid in dit product is niet voldoende om een claim te maken.

Overwegingen bij Interpretatie

De claims worden duidelijk gekoppeld aan Slaapmutsje en Passiflora. Melatonine is te weinig aanwezig om een claim mee te kunnen maken en kan in deze context hier niet worden vermeld, alleen bij ingrediënten/samenstelling.

Technische claims

Technische claims zijn claims die iets zeggen over de kwaliteit van het product of de techniek die toegepast is bij het vervaardigen van een product en relevant is te noemen. Technische claims zijn geen voedings- of gezondheidsclaims en vallen niet onder de Claimsverordening (1924/2006). Bekijk de toelichting bij elke technische claim goed voor een juiste interpretatie.

Claim	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • bevat gepatenteerd ... (ingrediënt) • bevat geregistreerd ... (ingrediënt) 	Met geregistreerd wordt bedoeld: merken die geregistreerd zijn.
<ul style="list-style-type: none"> • maakt gebruik van ... technologie • gepatenteerde techniek 	
<ul style="list-style-type: none"> • ... waardoor ... levend op plaats van bestemming/in de darmen komen • Waardoor ... intact blijven 	
<ul style="list-style-type: none"> • natuurlijke ... • natuurlijke kruidenextracten 	
• concentraat	
• gestandaardiseerd op	
• uniek	
<ul style="list-style-type: none"> • optimaal ontwikkeld • ontwikkeld volgens nieuwste wetenschappelijke inzichten 	Niet verwijzen naar samenstelling.
• gereguleerde afgifte	Mag ook voor niet toegelaten gezondheidsclaim .

Alleen i.c.m. goedgekeurde gezondheidsclaims	
<ul style="list-style-type: none"> • beter opneembaar • grotere biobeschikbaarheid 	Vergelijkende claims zijn alleen mogelijk voor ingrediënten met goedgekeurde gezondheidsclaims.
<ul style="list-style-type: none"> • onderbouwde ingrediënten • wetenschappelijk onderbouwd 	Alleen voor ingrediënten met goedgekeurde gezondheidsclaims.
• ... daagse kuur	Alleen in relatie met goedgekeurde gezondheidsclaims. Alleen vermelden in gebruiksaanwijzing.

Niet goedgekeurd als technische claim:

- Bevat hoge concentratie = voedingsclaim
- Geconcentreerd extract = voedingsclaim
- Verhoogde behoefte aan = gezondheidsclaim
- Optimale samenstelling: duidt op een effect. Wel mogelijk is: 'optimaal ontwikkeld'

Beauty Claims

Een 'beauty'-claim betreft een bewering waarmee een positief effect op het uiterlijk wordt aangegeven. Er bestaat een dunne scheidslijn tussen beauty- en gezondheidsclaims. Als claims voor helemaal tot het uiterlijk beperkt blijven, kan er sprake zijn van een beauty-claim. De EFSA heeft bijvoorbeeld bepaald dat de claims "behoud van de normale structuur en uiterlijk van haar en nagels", "behoud van de normale structuur en elasticiteit van de huid" en "vermindering van rimpels" geen gezondheidsclaims zijn. Er moet sprake zijn van invloed op een lichaamsfunctie (een gunstig fysiologisch effect) om een claim als gezondheidsclaim te kunnen aanmerken.

Beauty-claims vallen niet onder de Claimsverordening. De Claimsverordening is uiteraard wel van toepassing op de overige voedings- en gezondheidsclaims op het product.

Beauty Claims (BC)	Gezondheidsclaims (HC) volgens EFSA en/of geautoriseerde gezondheidsclaims	Opmerkingen
HUID		
Behoud van de normale structuur, elasticiteit en uiterlijk van de huid EFSA Journal 2011;9(4):2059 Hydratatie = Hydration = moisture = against dry skin		Buiten de scope van de CV, refereert niet naar een functie van het lichaam. EFSA Journal 2011;9(6):2228 Hydratatie i.r.t. beauty = Beauty claim
Helpt de hydratatie van de huid	Helpt de hydratatie van de huid te verbeteren	
	Helpt de kwaliteit van de huid	
Behoud de stevigheid van de huid		
Normaal uiterlijk van de huid Helpt de elasticiteit en zachtheid van de huid te behouden		Panel assumes that the claimed effects refer to the maintenance of the normal structure, elasticity and appearance of the skin. The Panel considers that the claims do not refer to a function of the body. (EFSA Journal 2011;9(4):2059)
	Maintenance of the barrier function of the skin by contributing to the maintenance of skin hydration (EFSA Journal 2011;9(4):2059)	Hydration i.r.t. barrier function of het skin = Health claim
Behoud van een normale veerkracht van de huid		Skin tonicity (ID 1704a) is not related to skin function (EFSA Journal 2011;9(7):2264).
	Maintenance of normal skin and mucous membranes (legislation)	

Maakt de huid van binnenuit mooier / mooie huid begint van binnen uit		Botanical on hold
Jonge huid Anti-Aging / Anti-Aging formule / Anti-verouderling Rimpels i.r.t. uiterlijk		
Bij de eerste tekenen van huidveroudering		
	Helps to protect skin from UV (EFSA Journal 2011;9(4):2055)	'Protection of cells from oxidative stress' is wel in de wet opgenomen.
	Maintaining intact cell DNA (EFSA Journal 2011;9(4):2055)	
	Integrity of the skin tissues (= proposed wording, see EFSA Journal 2011;9(6):2228 , is seen as skin health = too general)	
Natuurlijke huidverjonging		When related to barrier function of the skin > health claims
	Natural resistance power of the skin (EFSA under consideration as skin health)	
	Strengthens skin defenses (wordt gezien als 'skin health' EFSA Journal 2011;9(4):2026)	
Uiterlijk van de huid		
	Contributes to reduction of skin impurities (withdrawn)	
	Protect against the free radicals (EFSA under consideration as skin whitening)	
	UV-induced oxidative damage (EFSA under consideration as skin whitening)	
Vermindert de zichtbare tekenen van het ouder worden		
Helpt een stralende huid te behouden / Helpt de huid er stralender uit te zien		
Maakt de huid van gezicht en lichaam zachter, gladder en soepeler		

HAREN en NAGELS		
Behoud van normale structuur en uiterlijk van haren en nagels		Outside scope CV, does not refer to a function of the body. EFSA Journal 2011;9(6):2228
	Contribution to normal formation of hair and nails (EFSA Journal 2011;9(6):2259)	
	Maintenance of normal nails (legislation)	
Mooi haar	Hair beauty and health = maintenance of normal hair (legislation)	<p>ID 4242 valt wel onder de scope van de CV (EFSA Journal 2009; 7(9):1284), Proposed wording: Contributes to hair lustre and shine through its composition in essential fatty acids which strengthen the hydrolipidic film of the hair shaft.</p> <p>ID 4202 niet (EFSA Journal 2011;9(6):2228) → inconsequent.</p> <p>Proposed wording: Promote keratin formation. Strength hair. Hair is more resistant and thick. Increase hair resistance.</p> <p>Komt nog een keer voor als 'Botanical on hold', onbeoordeeld.</p>
Glanzend haar		
	Koper draagt bij tot een normale pigmentatie van het haar (legislation)	
	Hair, nail connective tissue formation (legislation, alleen connective tissue formation)	Maintenance of normal connective tissue is beneficial to human health. Voor koper is er bindweefsel gezondheidsclaims, maar niet gerelateerd aan haar of nagels in de wet. Wel door EFSA (EFSA Journal 2009; 7(9):1211)
Stevig haar		
	The Panel considers that contribution to normal formation of collagen and connective tissue is a beneficial physiological effect (legislation). Dit wordt gekoppeld aan hair quality = normal formation of hair and nails (EFSA Journal 2011;9(6):2259).	
Verzorging van haren en nagels		
Draagt bij aan mooie haren en nagels		Wel aannemelijk maken
	B-group vitamins contribute to an harmonious and regular growing of hairs and nails (EFSA Journal 2011;9(4):2077)	Refers to beneficial physiological effect (EFSA Journal 2011;9(4):2077)

Helpt het haarvolume te verbeteren	Helps maintain healthy hair (EFSA Journal 2011;9(6):2259)	
Helpt het volume van het haar te verbeteren		
Dik haar		
Volumineus haar		
Voor mooie haren en nagels		
Sterk haar	Strong hair EFSA Journal 2011;9(6):2259	Depends on context: i.r.t. beauty, beautyclaim, i.r.t. health, healthclaim
Mooie sterke nagels	Sterke nagels	
	Voor gezonde haren en nagels	
	Helpt gezonde haren en nagels te behouden	